

Nemzeti színhazi Zsebkönyv kiadtak Gillyen Sandor es
Gönczy Soma. (Taschenbuch des Nationaltheaters.)

Lukacs
Pesth 1845

Signatur: 28777-A.1845
Barcode: +Z177634600
Zitierlink: <http://data.onb.ac.at/ABO/%2BZ177634600>
Umfang: Bild 1 - 160

Nutzungsbedingungen

Bitte beachten Sie folgende Nutzungsbedingungen: Die Dateien werden Ihnen nur für persönliche, nichtkommerzielle Zwecke zur Verfügung gestellt. Nehmen Sie keine automatisierten Abfragen vor. Nennen Sie die Österreichische Nationalbibliothek in Provenienzanangaben. Bei der Weiterverwendung sind Sie selbst für die Einhaltung von Rechten Dritter, z.B. Urheberrechten, verantwortlich.

Hinweis: Das Dokument enthält hinterlegte Textdaten, die eine Suche in der Datei ermöglichen. Diese Textdaten wurden mit einem automatisierten OCR-Verfahren ermittelt und weisen Fehler auf.

St. 37. C. 20

KAIS.KON.HOF-BIBLIOTHEK

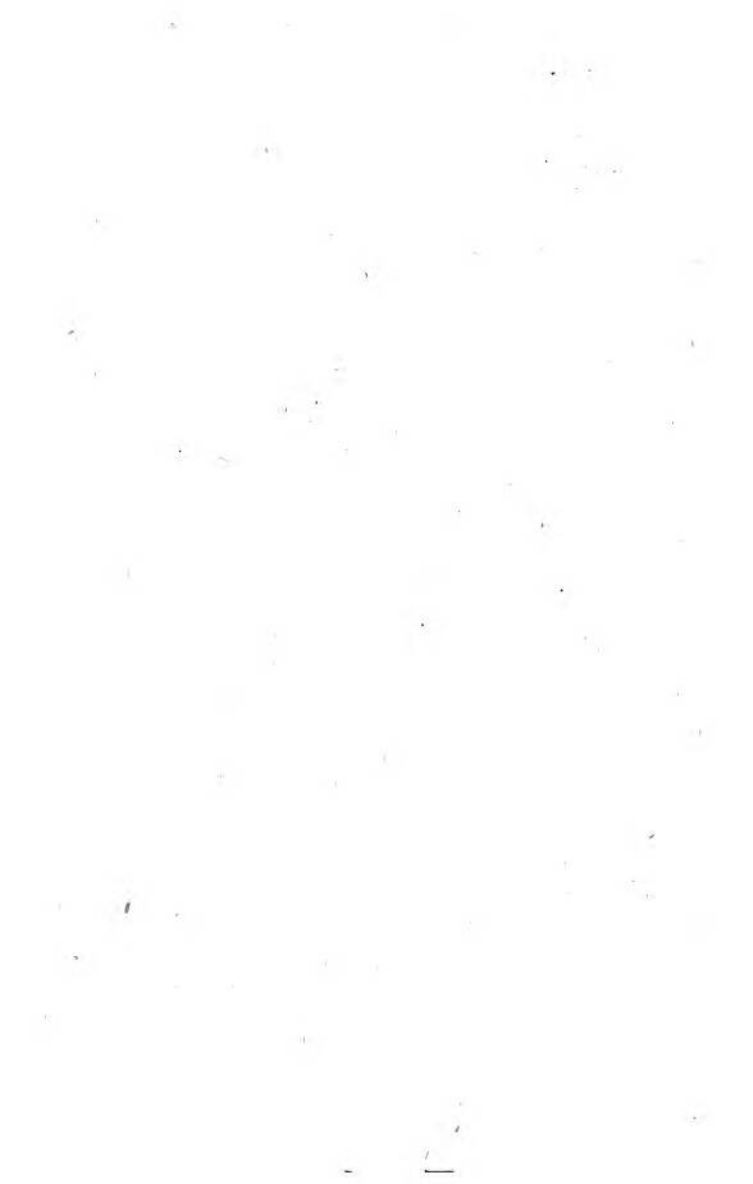
28.777-A

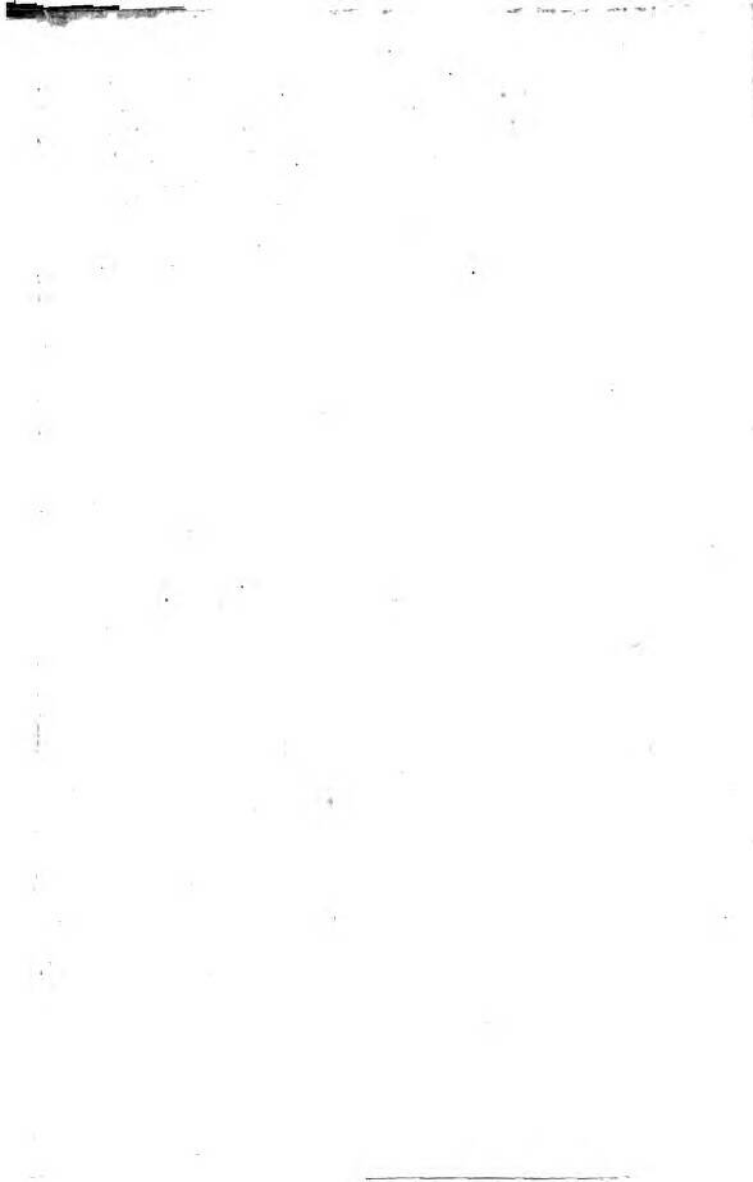
ALT-

28777-A.

THE GREEK GODDESS

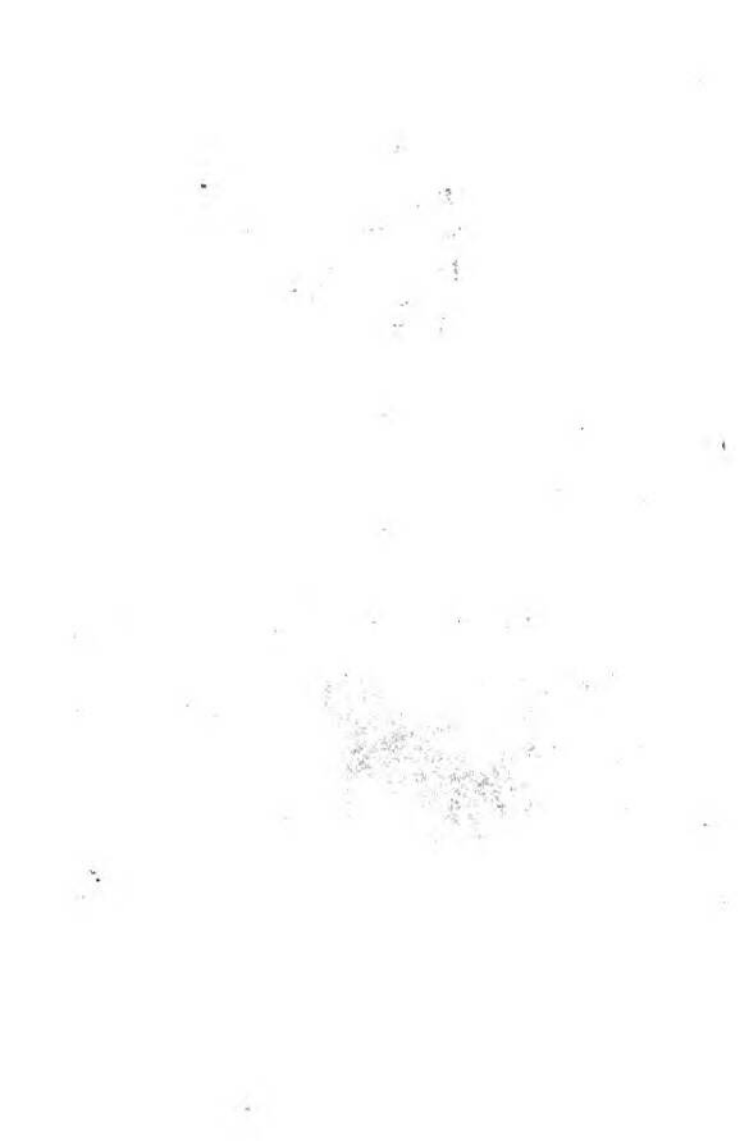
2911

420

PESTIC.

NOTES AND CORRECTIONS 457

1. *Chlorophyll*

NEMZETI SZINHÁZI

ZSEBKÖNYV

1845-ik ÉVRE.

KIADTÁK

GILYÉN, GÖNCZY, RÉTY

PESTEN.

NYOMATOTT LANDERER- ÉS HECKENASTNÁL.

1844.

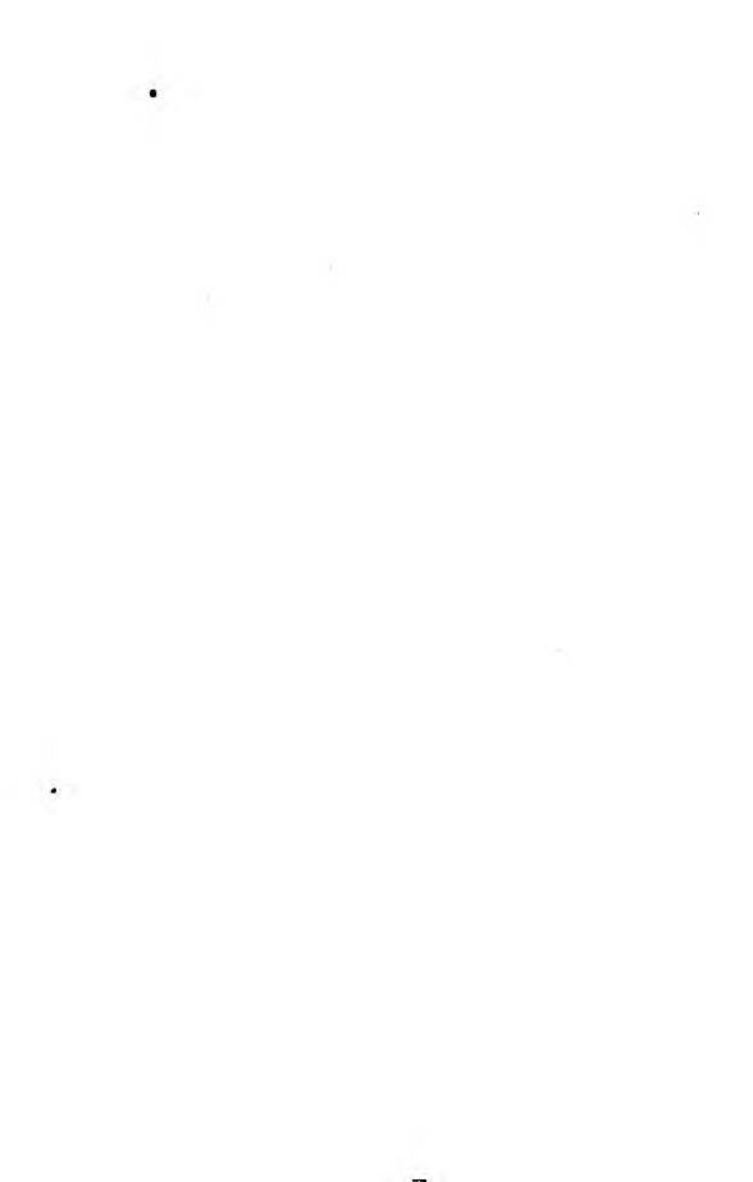

MAGYARON

LELKES FIAI- ÉS LEÁNYAINAK

mely tisztelettel.

ELŐSZÓ.

Jelen nemzeti színészeti zsebkönyvünkkel szokott új évi tartozásunkat róván le, azon kecsegtető öntudattal nyújtjuk azt a mélyen tisztelt olvasó közönségnek, hogy ígéretünkhöz híven, mind belső, mind külső becsre nézve annyira érdekesebbé tevők, mennyiben csak törekvésünket gyámolító pártolóink segedelmével eszközölhető volt.

Tartalmáról előre szólani nem akarunk, lapjaink szíves megolvasása eleget szóland. De hisszük, hogy ámbár történeti részének komorító lapjai is vannak, vigasztalást lelend az olvasó másfelől azon meggyőződésben, mellyet a nemzeti dramai irodalom mikénti haladásának kimutatásából merithet.

Mi azon kecsegtető kilátás reményében , hogy buzgó törekvéseink szives méltánylata jövőben ismét tökélyesebb zsebkönyv kiadására képesitend, jelen uj évi ajándékunkat a legőszintébb tisztelettel nyújtjuk a mélyen tisztelt hazafiui közönségnek.

PEST, december 15-én 1844.

A KIADÓK.

A
NEMZETI SZINHÁZ
ÖSSZES SZEMÉLYZETE
ÉS
EGY ÉVI MUNKÁLATÁNAK
JEGYZÉKE.

A NEMZETI SZINHÁZ
ÖSSZES SZEMÉLYZETÉNEK
TELJES NÉVJEGYZÉKE.

ORSZÁGOS FŐIGAZGATÓ.

Gróf Ráday Gedeon, több ns. megye táblabírája.

IGAZGATÓ.

Bartay Endre, több philharmonia-társaság tiszteletbeli tagja.

Rendezők:

**A dramában: Egressy Gábor, Fánicsy Lajos,
Lendvay Márton, Szentpétery Zsigmond.**

Az operában: Konti Károly.

Iroda fő:

László József.

Titoknok:

Szigligeti Eduárd, m. n. academiai lev. tag.

Ügyvédek:

Aczél Mihály és Szale Lajos, táblabíró; kir. táb.
hites ügyvédek.

Ügyelők.

Bartók József. | Gózon Antal.

Könyvtárnok:

Balogh István.

Orvosok:

Schmid János, Kovács Endre, Bräur József, Mé-
száros és Schumajer Ignác.

Képző intézet:

Angol, francia és olasz nyelvtanító: Lemouton
János, a p. m. k. egyetemen angol és fran-
czia nyelv és literatura professora.

Énektanító: Binder Károly.

Kartanító: Glöczér József, énekkarigazgató.

Segédkar-tanító: Novák György.

Vivástanító: Friedrik Ferencz, nemzeti vivó
intézeti mester.

ELŐADÓ SZEMÉLYEK

Dramában:

Balogh István.	Fáncsy Lajos.
Bartha János.	Hubenay Ferencz.
Egressy Benjamin, (ope- rában is foglalkozik.)	László József.
	Lendvay Márton.

Petrik János.	Szigligeti Eduárd.
Réthy Mihály.	Szilágyi Pál.
Szákfy József.	Telepy György.
Szentpétery Zsigmond.	Udvarhelyi Miklós, (ope-
Szigeti József.	rában is foglalkozik.)

Operában:

Benza Károly.	Kőszeghy Károly.
Füredi Mihály.	Joob Zsigmond.
Konti Károly.	Pecz Adolf.

NŐSZEMÉLYEK

Dramában:

Babiczy Karolina.	Kovácsné Mária.
Balogh Jozéfa.	Laborfalvy Róza.
Bartókné Etelka.	Lendvayné Anna.
Hubenayné Klára, (ope-	Miskolczy Júlia.
rában is foglalkozik.)	Szathmáryné Luiza.

Operában:

De Cau Mária.	Shodelné Rozália.
Ender Eliza.	Szigligetiné Fáni.
Molnár Leopoldina.	

Gyermekszerepekre:

Szilágyi Lilla.	Telepi Máli.
Szilágyi Béla.	Telepi Károly.

Kardalokok:

Balázsi József.	Sopronyi Theophil.
Czakó Zsigmond.	Török Miklós.
Filippovics István.	Udvarhelyi Sándor.
Gózon Antal.	Zólyomi Ferencz.
Hubenay János.	Vadász József.
Molnár József.	Vandracsek Mátyás.
Morvay János.	Vass András.
Novák György.	

(A dramában is foglalkoznak.)

Nőkardalokok:

Braun Erzsébet.	Leovics Fáni.
Fügedi Katalin.	Magyar Luiza.
Fülöpné Zsuzsánna.	Nagyné Zsófia.
Gabriely Borbála.	Novák Teréz.
Gobbyné Mária.	Szabó Krisztina.
Gózonné Teréz.	Szenderyné Katalin.
Kovács Mária.	

(A dramában is foglalkoznak.)

Sugók:

Gillyén Sándor.	Gönczy Soma.
-----------------	--------------

ZENEKAR-SZEMÉLYZET.

Karnagy:

Grkel Ferencz.

Karmester:

Kaiser György.

Zenekarvezérek.

Operában:

Kaiser György.

Szinjátékban:

Friedl Ferencz.

Zenészek.

Első hegedűre:

Blumenthal Leopold.

Friedl Ferencz.

Ellenbogen Adolf.

Kaiser György.

Második hegedűre.

Ecker József.

Sámik Miksa.

Hubert József.

Schön Eduárd.

Violára.

Lukács János.

Sipos József.

Violoncellora.

Kászonyi József.

Szuk Leopold.

Violonra:

Marek János.

Hybel Antal.

Fuvolára:

Doppler Ferencz.

Unger Alajos.

Klarinétra:

Filip Károly.

Kocsi János.

Tárogatóra:

Dietrich József.

Schebest Keresztély.

XIV

Fagotra:

Eisler Leopold. | Stohl János.

Vadászkürtre:

Hanisch Ferencz. | Schiroki Károly.
Felix János. | Vagner Ferencz.

Trombitára:

Jeszek János. | Peschel Ferencz.

Posaunra:

Kaminek János. | Scholcz Ferencz.
Kotrácsek József. |

Tympanira:

Rankl Albin.

Nagy dobra:

Kinner József.

Zongora hangoló.

Pachel Ferencz.

TÁNCZSZEMÉLYEK.

Balletmester:

Kolosánszky József.

Tánczosok:

Kilián Sándor. | Tóth Samu.

(24 gyermek, a' színházi táncziskola növendékei.)

Hajfodrász: Melber József, két segéddel.

Operaszolga:

Balla Ferencz.

NÉMASZEMÉLYEK VEZETŐI.

Bencze Péter.

Káli Dani.

Jaczkó Károly.

Szebeni János.

DISZITMÉNYI SZEMÉLYZET.

Festő :

Engert József.

Festő-segéd.

Oláh József.

GÉPSZEMÉLYZET.

Gépmester :

Osterith Ferencz.

Segédek :

Frenczel Ferencz.

Grafmüller Ferencz.

Heitinger Ignác.

Langendorfer Mátyás.

Rau Lajos.

Sommer József.

Szobovics György.

Versák János.

Vodicska György.

Asztalos :

Hermann Hubert.

RUHATÁRI SZEMÉLYZET.

Főruhatárnok :

Podráczky Ferencz.

S e g é d e k :

Bory Ferencz.
Gönci József.

Polgár Sándor.
Treber József.

N ö ö l t ö z t e t ő k :

Papp Zsuzsánna.
Práznoczkyné Júlia.

Práznoczký Anna.

M o s ó a s s z o n y :

Cserniczkyné.

P É N Z T Á R I S Z E M É L Y Z E T .

A színház tőkepénzére nézve a királyi országos
pénztári hivatal. A napi jövedelmekre

E l l e n ő r :

Szigligeti Eduárd.

S z á m v e v ő :

Gerenday József.

J e g y ő r :

Bartók József.

P é n z s z e d ő :

Kolosy Gergely.

P á h o l y n y i t ő k :

Csákayné.

| Moháriné Mária.

Jegyzedők:

Czellahoniné.	Mellesné.
Czompóné.	Suhajdáné.
Doplerné.	Tolnainé.
Kiliánné.	Vájlandné.

Zártszéknnyitók:

Berényi József.	Tothné Mária.
Heilné Anna.	

GAZDASÁGI SZEMÉLYZET.

Házügyelő.

Fülöp János.

Örmester:

Seitel Ferencz.

Szertárnok:

Csendes József, egy segéddel.

Házmester:

Kober József.

Légszeszvilágosító.

Balogh István, három segéddel.

Éji őr.

Melis János.

A LEFOLYT ÉVBEN AZ INTÉZETTŐL
ELMENTEK:

Böhm Gusztáv, zenész.
Czompó János, szabó.
Éder Luiza dalnoknő.
Erkelné Amália, színésznő.
Ferenczy Ferencz, kardalnok.
Foltinyi Vilmos, kardalnok.
Frik Fülöp, segéd kartanító.
Havi Mihály, dalnok.
Haviné Zsuzsánna, kardalnoknő.
Krausz Lora, kardalnoknő.
Lokavec Adalbert, zenész.
Pongrácz Teréz, kardalnoknő.
Schlesinger Károly, zenész.
Strohmájer József, zenész.
Szerdahelyi József, színész.
Szerdahelyi Nelli, dalnoknő.
Tóthné Anna, színésznő.
Zsivora József, színész.
Vida Károly, kardalnok.

AZ INTÉZETBE FÖLVÉTETTEK:

Babiczky Karolina, színésznő.
Bartók József, ügyelő.
Bartókné Etelka, színésznő.

Benza Károly, dalnok.
 Binder Károly, énektanító.
 Blumenthal Leopold, zenész.
 Egressy Gábor, színész.
 Ender Eliza, dalnoknő.
 Felix János, zenész.
 Ficsovics Mari, kardalnoknő.
 Kovács Mária, kardalnoknő.
 Miskolczy Júlia, színésznő.
 Morvai János, kardalnok.
 Nagyné Zsófia, kardalnoknő.
 Pecz Adolf, dalnok.
 Száky József, színész.
 Szathmáry Luiza, színésznő.
 Szigeti József, színész.
 Szuk Leopold, zenész.
 Zólyomi Ferencz, kardalnok.

MEGHALTAK:

Bengyel Gábor, ügyelő.
 Daraginé Karolina, színésznő.
 Guszmann János, zenész.
 Hubenayné Luiza, színésznő.
 Szalmásy Borbála, kardalnoknő.
 Tánczos József, zenészeti szolga.

JEGYZÉKE

az 1843-ki dec. 1-jétől, 1844-ki dec. 1-ső napjáigi
előadásoknak.

DECEMBER 1843.

1. A velenczei kalmár. Dram. 4 felv.
2. Szökött katona. Ered. színj. 3 felv. (Laborfalvi Róza jutalomjátéka.)
3. Szökött katona. Ered színj. 3 felv.
4. Ármány és szerelem. Szom.j. 5 felv.
5. Tisztujítás. Ered. vígj. 4 felv.
6. Országgyűlési szállás. Ered. vígj. 4 felv.
7. Szökött katona. Ered. színj. 3 felv.
8. Portici néma. Hősi opera 5 felv. (Paksiné asz. vendég.)
9. Szökött katona. Ered.színj. 3 felv. (Éder Luiza jut. játéka.)
10. Londoni koldusok. Dram. 5 felv.
11. Lázár pásztor. Dram. 5 felv.
12. Szökött katona. Er.színj 3 felv. (Szigligeti jav.)
13. Griseldis. Dram. 5 felv.

14. Tisztujítás. Ered. vígj. 4 felv.
15. Bátori Mária. Ered. op. 2 felv.
16. Még egy tisztujítás. Ered. vígj. 4 felv. (Először).
17. Még egy tisztujítás. Ered. vígj. 4 felv.
18. Szökött katona. Ered. színj. 3 felv.
19. Egy ur és asszonyság. Vígj. 1 felv. (Kellermann urnak, dánkirály ö felsége kamarazenészének, violoncelló virtuoznak hangversenye.
20. Bátori Mária. Ered. op. 2 felv.
21. Tisztujítás. Ered. vígj. 4 felv. (A karácsoni ünnepek miatt normalis napok egész).
26. Szökött katona. Ered. vígj. 3 felv.
27. Norma. Opera. 2 felv.
28. A mérgesnő. Vígj. 1 felv. (Kellermann ur hangversenye.)
29. A fehérek. Dram. 5 felv.
30. Borgia Lucrezia. Op. 3 felv.
31. Peleskei notárius. Ered. bohó. 4 felv. (Egy része a jövedelemnek Megyeri Károly állítandó emlékére adatott az igazgatóság által.)

JANUARIUS 1844.

1. Szökött katona. Ered. vígj. 3 felv. (a nézőhely teljes kivilágosításával.)
2. Zsidó hölgy. Op. 5 felv. (Joob Zsigm. javára.)
3. Földszin és lebúj. Vígj. 1 felv. Örökké! Vígj. 2 felv. (Hetényi Jozéfa mint vendég.)
4. Gerő. Ered. szom.j. 4 felv. 1 Előjáték (Először.)

5. Gerő. Ered. szomj. 5 felv.
6. Bájital. Víg op. 2 felv. (Pecz ur a pozsonyi színháztól mint vendég, először.)
7. Tisztujítás. Ered. vígj. 4 felv.
8. Szökött katona. Ered. színj. 3 felv. (Lendvay javára.)
9. Bájital. Vig opera 2 felv. (Pecz ur vendég.)
10. Saint Georges lovag. Színj. 3 felv.
11. Az örült gyermeke. Dram. 5 felv.
12. Montecchi és Capuletti párt. Op. 4 felv.
13. Szökött katona. Ered. színj. 3 felv. (Szentpétery Zsigmond javára.)
14. Szökött katona. Ered. színj. 3 felv.
15. Páris éjjel. Népi drama 5 felv.
16. Lorenzino dráma 5 felv.
17. Ismeretlennő. Opera 2 felv.
18. Vén arszlán és fia. Vígj. 4 felv. (Először.)
19. Vén arszlán és fia. Vígj. 4 felv.
20. Szökött katona. Ered. színj. 3 felv.
21. Bájital. Víg op. 2 felv. (Pecz ur vendég.)
22. Az ördög naplója. Vaudeville 3 felv.
23. Lignerolles Luiza. Drama 5 felv.
24. Montecchi és Capuletti párt. Op. 4 felv.
25. Szökött katona. Ered. színj. 3 felv.
26. Korona és vérpad. Drama 5 felv.
27. Hunyady László. Ered. op. 4 felv. (Először.— Erkel Ferencz javára. — (Pecz ur vendég.)
28. Hunyady László. Ered. op. 4 felv.

29. Paul Jones, a kalóz. Dram. 5 felv.
30. Parlagi Jancsi. Vígj. 4 felv.
31. Norma. Op. 2 felv. (Pecz ur vendég.)

FEBRUARIUS.

1. Országgyűlési szállás. Ered. vígj. 4 felv.
2. Hunyady László. Ered. op. 4 felv. (Pecz ur vend.)
3. Szökött katona. Ered. színj. 3 fel. (Hubenay Ferenczné javára.)
4. Tisztujítás. Ered. vígj. 4 felv.
5. Ikrek. Vígj. 4 felv.
6. Szilágyi szabadulása. Ered. drama 1 felv. — Három egyszerre. Vígj. 1 felv. (A nézőhely teljes ünnepélyes kivilágosításával, Kisfaludy Károly születése napja ünnepélye.)
7. Pajkos jurista. Vígj. 5 felv.
8. Vadon fia. Drama 5 felv.
9. Hunyady László. Ered. op. 4 felv. (Pecz ur vend.)
10. Szökött katona. Ered. szín. 3 felv. (a két kar javára. — Babiczky Karolina k. a. műkedvelő, szivességből, vendég.)
11. Nagyidai cigányok. Néprege 3 felv.
12. Ipar-lovag. Ered. vígj. 3 felv. (Először.)
13. Ismeretlen nő. Opera 2 felv. (Pecz ur vendég.)
14. Falusi egyszerőség. Vígj. 4 felv.
15. Szökött Katona. Ered. színj. 3 felv.
16. Hunyady László. Ered. opera 4 fel. (Pecz ur vendég.)

17. Farsangi iskola. Ered. vígj. 4 felv. (Először.)
18. Farsangi iskola. Ered. vígj. 4 felv.
19. Szökött katona. Ered. színj. 3 felv.
20. Báléj. Opera 5 felv.
21. Normalis nap levén, a színház zárva.
22. Micbán családja. Ered. drama 4 felv.
23. Bájital. Op. 2 felv. (Pecz ur vendég.)
24. A kalandor. Ered. népszínmű 3 felv. (50 arany pályadíjt nyert mű. — Először.)
25. A kalandor. Ered. népszínmű 3 felv.
26. Szökött katona. Ered. színj. 3 felv. (Lenki Irma k. a. első színi próbája.)
27. Hunyady László. Ered. opera 4 felv. (Pecz ur vendég.)
28. Kalandor. Népszínmű. 3 felv.
29. Szökött katona. Ered. színj. 3 felv.

MARTIUS.

1. Norma op. 2 felv. (Pecz ur vendég.)
2. Londoni koldusok. Dr. 5 felv. (Telepy György javára.)
3. Farsangi iskola. Ered. vígj. 4 felv.
4. Figaro leánya. Vandeville 5 felv. (Füredy Mihály javára. — Először.)
5. Borgia Lucrezia. Op. 3 felv.
6. Szökött katona. Ered. színj. 3 felv. (Az árviz által károsult aradiak fölsegélésére.)
7. Figaro leánya. Vaudeville 5 felv.

8. Ismeretlennő. Op. 2 felv. (Pecz ur vendég.)
9. Két pisztoly. Ered. színmű 3 felv. (Cs. kir. főherczeg Nádor ő fensége születése napja tiszteletére ünnepélyes kiválágosításával a nézőhelynek. — Előszőr.)
10. Két pisztoly. Ered. színmű 3 felv.
11. Hunyady László. Ered. opera 4 felv. (Pecz ur vendég.)
12. Két pisztoly. Ered. színmű 3 felv.
13. Szökött katona. Ered. színj. 3 felv.
14. Az ezred leánya. Opera 2 felv. (Szerdahelyi József javára. — Előszőr.)
15. Az Ezred leánya. Op. 2 felv.
16. Két pisztoly. Ered. színmű 3 felv.
17. Szökött katona. Ered. színj. 3 felv.
18. Két pisztoly. Ered. színmű 3 felv. (Cs. kir. főherczeg nádor ő fensége névnapjának tiszteletére, a nézőhely ünnepélyes kivilágosításával.)
19. Még egy tisztujítás. Ered. vígj. 4 felv.
20. Hunyady László. Ered. opera 4 felv. (Pecz ur vendég.)
21. Tisztujítás. Ered. vígj 4 felv. (Kolosánszky javára.)
22. Zrinyi. Szom.j. 5 felv.
23. Két pisztoly. Ered. színmű 3 felv.
24. Az ezred. leánya. Opera 2 felv.

25. Richelieu első párbaja. Vígj. 2 felv. (A Sárközi Ferencz igazgatása alatt működő pápai zenekar előadása. — Előszőr.)
26. Az ezred leánya. Op. 2 felv.
27. Richeleiu első párbaja. Vígj 2 felv. (Pápai zenészkar előadása.)
28. Két pisztoly. Ered. színmű 3 felv.
29. Két pisztoly', harmadik szakasza. — Az ezred leánya opera második felv. — Szökött katona, második szakasza. (A budapesti nőegyletek jótékony intézeteinek hasznára.)
30. A nemzeti színház részére alapítandó nyugpénzintézet javára szavalati és zenészeti academia 2 szakaszb. (Vachot Imre, Székely Imre és Pecz urak a jótékony cél iránti tekintetből vettek részt.)

APRILIS.

Husvéti ünnepek miatt normanapok egész

8. Szökött katona. Ered. színj. 3 felv.
9. Hunyady László. Ered. op. 4 felv.
10. Gerő. Ered. szom.j. 5 felv.
11. Figaro leánya. Vaudeville 4 felv.
12. Az ezred leánya. Op. 2 felv.
13. Othello. Szomoruj. 5 felv. (Egressy Gábor javára.)
14. Országgyűlési szállás. Ered. vígj. 4 felv.
15. Szökött katona. Ered. színj. 3 felv.

16. Bájital. Op. 2 felv. (Benza ur a temesvári szín-
háztól, mint vendég.)
17. Romeo és Julia. Szomoruj. 5 felv. (Lendvayné
javára.)
18. Oscár. Vígj. 3 felv. (Biber Magdaléna kis asz.
Nürnbergből zongorahangversenye.)
19. Egy ur és asszonyság. Vígj. 1 felv. — Legjobb
az egyenes ut. Vígj. 1 felv. (Biber k. asz.
hangversenye.)
20. Két pisztoly. Ered. színmű 3 fel. (Laborfalvy
Róza javára.)
21. Két pisztoly. Ered. színmű 3 felv.
22. Charlotte kapitány. Vígj. 2 felv. Briccialdi G.
ur fuvolavirtuoz hangversenye.)
23. Romeo és Julia. Szomoruj. 5 felv.
24. Garrick Bristolban. Vígj. 4 felv.
25. Az ördög naplója. Vaudeville 3 felv. (Weisz-
né assz. Bécsben, a Józsefvárosi színház bal-
letmesternője 24 gyermekből álló táncztár-
saságának első föllépte.)
26. Két pisztoly. Ered. vígj. 3 felv.
27. Tisztujítás. Ered. vígj. 4 felv. (Weiszné assz.
táncztársasága föllépte.)
28. Páris éjjel. Népi dráma 5 felv. (Weiszné assz.
táncztársasága föllépte.)
29. Lázár pásztor. Drama 5 felv.
30. Preciosa. Melodrama 4 felv. (Weiszné assz.
táncztársasága föllépte.)

MAJUS.

1. Angelo, Padua zsarnoka. Szomoruj. 4 felv.
2. Vallomások. Vígj. 3 felv. (Weiszné assz. táncz-társasága jutalomjátéka és föllépte.)
3. XII. Károly Rügen szigetén. Vígj. 4 felv.
4. Belizár. Szom. op. 3 felv. (Ender k. a. a pozsonyi színháztól mint vendég.)
5. Két pisztoly. Ered. színmű 3 felv.
6. Saint Georges lovag. Színj. 3 felv.
7. Fátyol titkai. Ered. vígj. 5 felv. (Kovácsné javára. — Először.)
8. Belizár. Op. 3 felv. (Ender k. a. vendég.)
9. Fátyol titkai. Ered. vígj. 5 felv.
10. Veszedelmes nagynéne. Vígj. 4 felv.
11. Két pisztoly. Ered. színmű 3 felv.
12. Szökött katona. Ered. szín. 3 felv.
13. Farsangi iskola. Ered. vígj. 4 felv.
14. A fehérek. Dráma 5 felv.
15. Büvös vadász. Op. 4 felv. (Ender k. a. vendég.)
16. Egy pohár víz. Vígj. 5 felv. (A pozsonyi színésztársaság tagjainak első föllépte.)
17. Senneterre marquisné. Vígj. 3 felv. (A pozsonyi társaság föllépte.)
18. Szökött katona. Ered. színj. 3 felv. (A hangászegylet és énekiskola jav. műkedvelők által.)
19. Falusi lakodalom. Ered. vígj. 3 felv. (A pozsonyi társaság föllépte.)

20. A velenczei nő. Drama 5 felv. (A pozsonyi társaság föllépte.)
21. Falusi lakodalom. Vígj. 3 felv. (A pozsonyi társaság föllépte.)
22. Leánykérés szabály szerint. Vígj. 4 felv. (A pozsonyi társaság föllépte.)
23. Az örült gyermeke. Drama 5 felv. (A pozsonyi társaság föllépte.)
24. Londoni koldusok. Drama 5 felv. (A pozsonyi társaság föllépte.)
25. Tisztujítás. Vígj. 4 felv. (A pozsonyi társaság javára.)
26. (Normalis nap levén, a színház zárva.)
27. Haramják. Szom.j. 5 felv.
28. Miveltség és természet. Vígj. 4 felv.
29. Bűvös vadász. Op. 4 felv. (Ender k.a. vendég.)
30. Lignerolles Luiza. Drama 5 felv.
31. Rózsa. Ered. vígj. 3 felv.

JUNIUS.

1. Romeo és Julia. Szom.j. 5 felv.
2. Szökött katona. Ered. színj. 3 felv. — Ugyanezen nap déli 12 órakor Elszler Fanny k.a. és Carey ur föllépte, és Párisi adós. Vígj. 2 f.
3. Két pisztoly. Ered. színmű 3 felv.
4. Tisztujítás. Vígj. 4 felv.
5. Vadon fia. Drama 5 felv.
6. Normanap levén, a színház zárva

7. Moori vásár. Vígj. 3 felv.
8. Ármány és szerelem. Szom.j. 5 felv.
9. Alvajáró. Op. 2 felv. (Ender k. assz. mint vend.)
10. Lucrecia. Szom.j. 5 felv.
11. Charlotte kapitány. Víg. 2 felv.
12. Arkádiai menyasszony. Vígj. 4 felv.
13. Két pisztoly. Ered. színmű 3 felv.
14. A selyemárus. Vígj. 5 felv.
15. Büvös vadász. Opera 4 felv.
16. Peleskei notárius. Ered. bohó. 4 felv.
17. Pajzán ifju. Vígj. 3 felv.
18. Cilley és Hunyadyak. Ered. dr. 4 felv. (Először.)
19. Alvajáró. Opera. 2 felv.
20. Kastély az országuton. Vígj. 1 felv. Humoristikai tanulmányok. Vígj. 2 felv.
21. Benjamin Lengyelországból. Vígj. 5 felv.
22. Dávid. Ered. szom.j. 5 felv.
23. Tündérkastély magyarhonban. Vígj. 2 felv. —
Liza és Collin, vagy A roszul őrzött leány.
Ballet gyermekektől előadva. 1 felv.
24. Huszárok és dámák. Vígj. 3 felv.
25. Havasi rémkirály. Regé. vígj. 2 felv.
26. Othello. Opera 2 felv.
27. Chivri Diana. Drama 5 felv.
28. Országgyűlési szállás. Ered. vígj. 4 felv.
29. Mátyás diák. Ered. színmű dalokkal, tánczczal
3 szakaszban. (Bartha javára.)
30. Mátyás diák. Ered. színmű. 3 szak.

JULIUS.

1. Két pisztoly. Ered. színmű 3 felv.
2. Tudtán kívüli kém. Vígj. 2 felv. — Kölcsey Ferencz hymnusára irt és 20 arannyal koszoruzott melodia előadása.
3. Mátyás diák. Ered. színmű 3 szak.
4. Beatrice di Tenda. Op. 3 felv. (Ronconi ur a bécsi és párisi olasz opera baritonja, és Ronconiné assz. első fölléptök, mint vendégek.)
5. Örültek háza Dijonban. Színj. 3 felv.
6. Haramják. Szom.j. 5 felv.
7. Bájtital. (olasz nyelven.) Op. 2 felv. (Ronconi-pár, vendégek.)
8. Egy ur és asszonyság. Vígj. 1 felv. — Legjobb az egyenesut. Vígj. 1 felv.—Kölcsey Ferencz hymnusa.
9. Vas álarcz. Drama 5 felv.
10. Maria di Rohan. Op. 3-ik felv (olasz nyelven.) — Borgia Lucrecia, op. 2-ik felv. — Belizár, op. 2-ik felv. (Ronconi-pár, mint vendégek.)
11. Mátkanézés. Vígj. 5 felv.
12. Fiatal házasok. Ered. vígj. 3 felv.
13. Torquato Tasso, op. 3-ik felv. — Maria di Rohan, op. 3-ik felv. — Bájtital, op. 2-ik felv. (Ronconi-pár jutalom- és vendégjátéka.)
14. Két pisztoly. Ered. színmű 3 felv.

15. Torquato Tasso, opera 3-ik felv. — Hunyady László, op. első felv. — Maria di Rohan, op. 3-ik felv. (Ronconi-pár vendég. — A zenekar tagjainak javára.)
16. Lázár pásztor. Drama 5 felv.
17. 30 év egy játékos életéből. Színj. 3 felv.
18. Szerелеm mindent tehet. Vígj. 4 felv.
19. Alvajáró. Op. 2 felv.
20. Hedvig. Drama 3 felv.
21. Garabonczás diák. Ered. bohózat 3 felv.
22. Szapáry Péter. Színj. 5 felv.
23. Bűvös vadász. Op. 4 felv.
24. Mátyás diák. Ered. színmű 3 felv.
25. Királyleány mint koldusnő. Színj. 5 felv.
26. Egy pohár víz. Vígj. 5 felv. (Felséges királynénk Mária Anna dicső névnapja ünnepére a nézőhely teljes kivilágosításával.)
27. Zsidó. Ered. színmű népdalokkal. 4 szakaszban. (Először.)
28. Zsidó. Ered. színmű 4 szak.
29. Siklósi leányok. Regé. színj. 4 felv.
30. Tisztujítás. Vígj. 4 felv.
31. Londoni koldusok. Drama 5 felv.

AUGUSTUS.

1. Két pisztoly. Ered. színmű 3 felv.
2. Donna Dianna. Vígj. 4 felv.

3. Szökött katona. Ered. színj. 3 felv. (Lendvayné javára.)
4. Zsidó. Ered. színmű 4 felv.
5. Két pisztoly. Ered. színmű 3 felv.
6. Othello. Opera 2 felv.
7. Machbeth. Szom.j. 5 felv.
8. Zsidó. Ered. színmű 4 felv.
9. Ikrek. Vígj. 3 felv.
10. Örökség. Ered. drama 5 felv. (Egressy G. javára. — Először.)
11. Zsidó. Ered. színmű 4 felv.
12. Örökség. Ered. színmű 3 felv.
13. Két pisztoly. Ered. színmű 3 felv.
14. Pajkos jurista. Vígj. 5 felv.
15. Normalis nap levén, a színház zárva.
16. Örökség. Ered. drama 5 felv.
17. Szökött katona. Ered. színj. 3 felv. (Lendvay javára.)
18. Mátyás diák. Ered. színj. 3 felv.
19. Borgia Lucrezia. Op. 3 felv. (Füredy javára.)
20. Normalis nap levén, a színház zárva.
21. Vadon fia. Drama 5 felv. (Komlossy Ida k. a. vendég.)
22. Nemesek hadnagya. Ered. színj. 5 felv. (Először. — Szentpétery javára.)
23. Két pisztoly. Ered. színmű 3 felv.
24. Szökött katona. Ered. színj. 3 felv.
25. Zsidó. Ered. színmű 4 felv.

26. Ezred leánya. Op. 2 felv.
27. Két Barcsay. Ered. dr. 4 felv. (Előszőr.)
28. Cilley és Hunyadyak. Ered. dr. 4 felv.
29. Ármány és szerelem. Szom j. 5 felv. (Komlossy Ida k. a. vendég.)
30. Oscár. Vígj. 3 felv. — Liszt ur, műkedvelő, hegedű-hangversenye. (Komlossy Ida k. a. vendég.)
31. Két pisztoly. Ered. színmű 3 felv. (Szigligeti javára.)

SEPTEMBER.

1. Tisztujítás. Ered. vígj. 4 felv.
2. Othello. Opera 2 felv.
3. Országgyűlési szállás Ered. vígj. 4 felv. (Komlossy Ida k. a. mint vendég.)
5. Griseldis. Drama 5 felv. (Komlossy Ida k. a. vendég.)
6. Szökött katona. Ered. színj. 3 felv.
7. Belizár. Op. 3 felv. (Schoberlechner-Dallocca Sofia asszony olasz primadonna mint vendég.)
8. Normalis nap levén, a színház zárva.
9. A notre damei torony-őr. Dr. 6 felv. (Komlossy Ida k. a. vendég.)
10. Senneterre marquisné. Vígj. 3 felv.
11. Eskü. Opera 3 felv. (Schoberlechner assz. és La Roche Amália k. a. vendégek.)
12. Vallomások. Vígj. 3 felv.

13. Nemések hadnagya. Ered. dr. 5 felv. (Komlossy Ida k. a. vendég.)
14. Gemma di Vergy op. első felv. — Eskü op. 1-ső és 4-ik felv. (Schoberlechner assz. és La Roche Amália jutalom- és vendégjátékuk.)
15. Két pisztoly. Ered. színmű 3 felv.
16. Az ezred leánya. Víg op. 2 felv.
17. Londoni koldusok. Dr. 5 felv. (Komlossy Ida k. a. vendég- és jutalomjátéka.)
18. A selyemárus. Vígj. 5 felv.
19. A fiatal férj. Vígj. 3 felv. — Hellenbach báró zenésztársaságának műelőadása. (Ő cs. kir. fősége, legkegyelmesebb királynénk dicső születése napján a nézőhely teljes ünnepélyes kivilágításával.)
20. Figaro leánya. Vaudeville 4 felv.
21. Szökött katona. Ered. színj. 3 felv.
22. Mátyás diák. Ered. színmű 3 szak.
23. Szapáry Péter. Szinj. 5 felv.
24. Marino Faliero. Op. 3 felv.
25. Legjobb az egyenes út. Vígj. 1 felv. — Hellenbach báró zenetársaságának hangversenye. 1. szak.
26. Hamlet. Szom.j 5 felv.
27. Párisi naplopó. Vígj. 3 felv.
28. Az ördög naplója. Vaudeville 3 felv.
29. Peleskei notárius. Ered. bohózat 4 felv.
30. Tisztujítás. Ered. vígj 4 felv.

OCTOBER.

1. Nemesek hadnagya. Ered. dr. 5 felv.
2. Micbán családja. Ered. dr. 4 felv.
3. Bájital. Opera 2 felv. (Paksiné assz. vendég.)
4. Kean. Színj. 5 felv.
5. Hunyady László. Ered. opera 4 felv. (Paksiné assz. vendég. — Erkel Ferencz jutalomjátéka.)
6. Garabonczás diák. Ered. bohóz. 3 felv.
7. Két pisztoly. Ered. színmű 3 felv. (Laborfalvy Róza javára.)
8. Lucrezia. Szom.j. 5 felv.
9. Marino Faliero. Op. 3 felv.
10. Örökség. Ered. dr. 5 felv.
11. Büvös vadász. Op. 4 felv.
12. Szökött katona. Ered. színj. 3 felv. (Petőfi ur, mükedvelő, föllépte. — Egressy Gábor jutalomjátéka.)
13. Mátyás diák. Ered. színmű 3 felv.
14. Zsidó. Ered. színmű 4 szak. (De Cau Mária javára.)
15. Romeo és Julia. Szomoruj. 5 felv.
16. Az ezred leánya. Vig opera 2 felv.
17. Csalódások. Ered. vígj. 4 felv.
18. Két pisztoly. Ered. színmű 3 felv.
19. Hunyady László. Ered. opera 4 felv.
20. Fiesco. Szom.j. 5 felv.
21. Figaro leánya. Vaudeville 4 felv.

22. Norma. Opera. 2 felv. (Follinus János, műkedvelő, föllépte. — Udvarhelyi M. javára.)
23. Angelo. Szom.j. 4 felv.
24. Örökség. Ered. dr. 5 felv.
25. Hunyady László. Ered. opera 4 felv.
26. Éljen az egyenlőség. Er. vigj. 4 felv. (Fáncsy Lajos javára. — Először.)
27. Ludas Matyi. Ered. bohózat 3 felv.
28. Éljen az egyenlőség. Er. vigj. 4 felv.
29. Egy pohár víz. Vigj. 5 felv.
30. Borgia Lucrezia. Op. 3 felv.

NOVEMBER.

1. Szökött katona. Ered. színj. 3 felv.
2. Normalis nap levén, a színház zárva.
3. Mátyás diák. Ered. színmű 3 szak.
4. Két pisztoly. Er. sz. 3 felv. (Szathmáryné jav.)
5. Éljen az egyenlőség. Ered. vigj. 4 felv.
6. Két Barcsay. Ered. színj. 4 felv.
7. Zsidó. Ered. színmű 4 felv.
8. Coriolan. Dr. 5 felv.
9. Hunyady László. Ered. op. 4 felv.
10. Éljen az egyenlőség. Er. vigj. 4 felv.
11. Örökség. Ered. drama 5 felv.
12. Linda. Op. 3 felv. (Először.)
13. Két Barcsay. Er.dr. 4 felv.
14. Linda. Op. 3 felv.
15. Két pisztoly. Ered. színj. 3 felv.

16. Linda. Op. 2 felv.
  17. Zsidó. Ered. szinmű 4 felv.
  18. Kalmár és tengerész. Ered. drama 4 felv.
(Először.)
  19. Londoni koldusok. Dr. 5 felv. (Éder Luiza k. a.
vendég.)
  20. Kalmár és tengerész. Er. dr. 5 felv.
  21. Bájjital. Op. 2 felv.
  22. Szökött katona. Ered. színj. 3 felv.
  23. Kalmár és tengerész. Er. dr. 4 felv.
  24. Mátyás diák. Ered. szinmű. 3 szak.
  25. Tisztujítás. Ered. vigj. 4 felv.
  26. Örökség. Er. vígj. 4 felv.
  27. Linda. Op. 2 felv.
  28. Éljen az egyenlőség. Er. vígj. 4 felv.
  29. Haramják. Szom.j. 5 felv.
  30. Az ezred leánya. Op. 2 felv.
-

A nemzeti szinpadon
az 1843-ki dec. 1-től, 1844-ki dec. 1-jéig
előadott új eredeti szinművek'
külön jegyzéke.

Cillej és Hunyadyak. Ered. dr. 4 felv.
Éljen az egyenlőség. Ered. vigj. 4 felv.

Farsangi iskola. Ered. vígj. 4 felv.
 Fátyol titkai. Ered. vígj. 5 felv.
 Gerő. Ered. szom.j. 5 felv.
 Ipar-lovag. Ered. vígj. 3 felv.
 Kalandor. Ered. népszínmű 3 felv.
 Kalmár és tengerész. Er. dr. 4 felv.
 Két Barcsay. Ered. dr. 4 felv.
 Két pisztoly. Ered. színmű 3 felv.
 Mátyás diák. Ered. vígj. 3 felv.
 Még egy tisztujítás. Ered. vígj. 4 felv.
 Nemesek hadnagya. Ered. színj. 5 felv.
 Örökség. Ered. dr. 5 felv.
 Zsidó. Ered. színmű 4 felv.

Először adatott

operák külön jegyzéke.

Hunyady László. Ered. nagy szomorú op. 4 felv.
 Az ezred leánya. Nagy op. 2 felv.
 Linda. Nagy op. 3 felv.

Fordított és először adatott

vígjátékok külön jegyzéke :

Figaro leánya. Vaudeville 4 felv.
 Richelieu első párba. Vígj. 2 felv.
 Vén arszlány és fia. Vígj. 4 felv.

A NEMZETI SZINPADON
EZIDŐBEN FÖLLÉPETT
V E N D É G M Ű V É S Z E K
NÉVJEGYZÉKE.

- Babiczky Teréz k. a. műkedvelő.
Benza ur, dalnok Temesvárról.
Biber Magd. k. a. Nürnbergből, zongora-virtuoz.
Briccialdi G. fuvola-virtuoz.
Carey ur, tánczművész, Párisból.
Éder Luiza, magyar színésznő.
Elszler Fanni k. a., táncz-virtuoz, Párisból.
Ender k. a. dalnoknő, Pozsonyból.
Follinus János, dalnok, műkedvelő.
Hellenbach báró zenetársasága.
Hetényi Jozéfa, magyar színésznő.
Kellermann ur, a dán király ő felsége kamarazenésze-violoncello-virtuoz.
Komlossy Ida k. a. magyar színésznő.

La Roche Amália k. a dalnoknő, Bécsből.

Lenki Irma k. a. műkedvelő.

Liszt ur, hegedűs, műkedvelő Szathmárból.

Paksyné assz., dalnoknő, Pestről.

Pecz ur, dalnok, Pozsonyból.

Petőfi ur, műkedvelő, Pestről.

Pozsonyi magyar színéztársaság.

Ronconi ur, a bécsi és párisi olasz opera baritonja,
és neje olasz dalnoknő.

Sárközy 8 tagból álló magyar népzenei társasága.

Schoberlechner assz., olasz dalnoknő, Milanoból.

Székely Imre, zongora-műkedvelő.

Vachot Imre ur, műkedvelő.

Weisz assz., a bécsi József-fővárosi színház ballet-
mesternője 24 gyermekből álló táncztársasága.

EMLÉKEZÉS

HUBENAY FERENCZNÉRE.

Ritka erényű hölgy, a női hűség példányképe s kitűnő jelességű színművésznő lön, a lefolyt évben, a kérlelhetlen enyészet áldozatává. E veszteség személye- és művészetének barátit annál keserűbben sujtá, minthogy pályáját nem szép tehetségeitől igényelhető, s irányához — melly felé tört — méltó fényfokon, hanem annak alig közepén, életének legszebb virág-korában végzé be. — Élet és művészet fényes eredményre számolhatának még ernyedetlen buzgalmától, mellyel hivatásának, szerény lakában ugy, mint művészetének csarnokában, áldozott; s alig füstölgött valaha áldozat házi istenek, vagy az imádott hon nemtőjének oltárán, melly tisztább lángokból szállt volna ég felé, mint mellyet e korán kiszenvedett erényes kebel női,

mint művészi hivatásának szentelt. Nem egy világható óriásfény volt ez, melly, hirtelen lángra kelt vakító fényével bámulatot gerjesztve, sokszor minden eredmény nélkül lobban el: hanem egy szent ihletettségű igénytelen szívnek szerény s keble tüzével szított, és csak véglehelletével kialvó tiszta lángja; melly szelid fényével olly kedves lehete a hon nemtőjének, mint az első szelid testvér igénytelen áldozata a világ urának. Az elhunynak hiuságtól ment egyszerű művészi, mind benső-, mind külsőleg szende természete, közéletének úgy, mint művészetének körében, számtalan barátot és tisztelőt szerze neki; közbecsülés környezte őt a hazának minden vidékein, mellyek őt korábban ismerék; köztiszteltetésben részesült utolsó éveiben, mellyekben a haza pártfogása alatt álló nemzeti színművészeti intézet egyik dísze és büszkesége volt.

Hubenay Ferenczné, Magda Ludovika, Gömör vármegyei, vadregényes fekvésű, sziklabércz-övedzte püspöki Rosnyó városában született 1818-ik év július 31-én. Kisded korának első gondjait szülői, nemes Magda József, rosnyói tanácsnok, atyja; és nemes Sikur Eszter anyja, viselték. Tíz éves korában árvaságra jutván, legidősb testvére Teréz, Farkas Józsefné, akkor már magyar színésznő, vette őt gondviselése alá, kinek vezérlete mellett első színi

kísérleteit Balla Károly és Celesztin, később Kilényi Dávid igazgatásuk alatti színésztársaságoknál gyermekszerepekben tette. A szép tehetségű gyermek haladása örvendetes jövő reményét ébresztvén gyámjaiban, alkalom nyújtott neki magát, táncz-, énekbeni képzés által, mindinkább azon kellékek birtokaiba juttatni, melyek szép szellemi képességének eszközeiül szolgálándók, egy majdan kifejlendő művészi egész részleteit alkotják vala. Így lön, hogy rövid idő múlva, a Kassán megtelepedett Komlóssy Ferencz színigazgató atyai gondjaiba ajánltatván, előbb, szükséges tagjáratási ügyesség szerzése végett, tánczban, később a korán elhunyt Heinisch József karmester oktatása mellett éneklésben gyakoroltatott, egyideig az operai énekes karban is alkalmazva levén. De feltörekvő szelleme, igénytelen vidor kedélye mellett sem elégelheté meg művelődésének azon szük körét, melyet eddigi képzettsége nyujthata szellemibb élvekre törekvő sovár lelkének. Alkalmazást keresett a szavaló dramában, melytől — mióta a szorosan gyermekszerepekből kinőtt — úgy szólván, egészen elszakadt. Komlóssy színigazgató, részint saját meggyőződése, részint a serdülő leány szép tehetségeit figyelemmel kísérő őszinte műbarátok, s azok között különösen az akkor épen ott vendégszerepező Fáncsy fölszólítása által indittatva,

először léptette őt fel „Benjamin Lengyelországból című vigjátékban,” a szende „Bianka” szerepében, mint nagyobb és kitünőbb szakmában; 1835-ki majus 7-én. — A süker fényesen koronázta a 17 éves művészcsemete pártolóinak bizalmát, kétségtelen diadal volt az az ellene torlasztott kicsinyes hiuság, közönséggeli kaczerkodás és szini cselek ármányos gátjain, szerencsés kockavetés az ihletett keblü leány egész jövőjére, és kecsegtető reménybimbó az akkor még valóban szegény és fényvirágokban most sem dús magyar színészkoszoru számára.

Ez időtől kezdődik az elhunyt fiatal színésznő hatályosabb műköre. Rövid idő alatt a kassai művelt közönség kedvenczév, szeretett férjének, Hubenay Ferencznek, pedig imádottjává lön; ki őt 1836-ik évi april 21-én, mint hitvesét, oltárhoz vezette. Örömben, mint búban egyiránt gazdag szini pályáját gyöngéd szeretet-, szilárd nőerény- és művészi buzgalommal járta meg férje oldalán. Társaságuk, Kassáról kindulva, Miskolczon, Egeren sat. át Magyarhon több vidékeit a Duna és Tisza mentiben megutazván, mindenütt szeretet és tisztelet szerencséteté a fiatal színésznőt és szerény házinőt. 1837-ben az augustus 22-én megnyittatott pesti magyar (most már nemzeti) színházhoz jöven, férjével együtt buzgalommal igyekezett betölteni helyét, melly — fényesebb,

erőteljesebb tehetségek foglalván el a tért — nem épen tág körü vala, elég azonban arra, hogy igénytelen jellemű, de kitartó szorgalommal működő lelke elég táplálékot nyerjen. — Azonban tágabb foglalkozási mezőt nyert csakhamar. Mert korábbi igazgatója Komlóssy, még azon ősz folytán, october közepén, a következő télszakra társaságának tagjává hívá meg őt férjestül Kassára, hová Pesten keresztül utazott. Mindkettő vágyainak kecsegtető kilátás kínálkozván, követték a meghívást, ideiglen megválva a pesti színháztól. Következő tavaszon ismét művészi utazásnak indulva, egy ideig kiválólag a dunántúli vidékek városai-ban áldozék keble istenének, a színművészetnek oltárán. E vándor pályája vezette őt különösen az 1839-ki october havában sz. kir. Pécs városába, hol azon télszakban, egy szorgalmas és hivatását becsülő Erdős kormánya alatti színésztársaság körében, újabb mező nyílt színészeti örömvirágainak tenyésztésére. E társaságban is — melynek a beálló télsakra, tek.ns. Baranyavármegye pártfogása alatti vezérletére, a Pestről vendégszerepekre meghívott Lendvay Márton nyereték meg — jóltevő szellemként élt és hatott ő, és egyik hatalmas tényezőjévé lőn azon közlelkesedésnek, melly, a csak akkor megnyitott és minden kellékekkel dúsan kiállított német színház daczára is, a magyar színésztársaság előadásait áldozatokra

is kész pártfogással jutalmazta ; és ha későbbi időben elhibázott kezelés, ugy szinte a Lendvay és az ő eltávozta, az ügy vezérletének más fordulatot nem ad, egy állandó magyar színészeti talap alapját vetendi vala meg.

A következő 1840-ki év tavaszi és nyári szakát Kaposvár-, Zala-Egerszeg- és Balaton-Füreden töltvén el, october elején, a kolozsvári színház akkori igazgatósága igen kecsesgető ajánlatainak mellőzésével a pesti magyar színház igazgatóságának meghívását követvén, újra megjelent a fővárosi közönség előtt, s october 5-én Scribe „Örökké“ című vígjátékában, Mathild szerepében mint vendég először, 7-én Töpfer „Falusi egyszerűség“ című vígjátékában, Sárka szerepében, már, mint szerződött tag, másodszor lépett azon oltárhoz, mellynek miként örökké hű papnője lenni esküvék, nemes egyszerűségének egész lényét majd négy évig, s utoljára 1844-ik évi augustus 30-án, végkép áldozatul hozá, Scribe „Egy pohár vízával“ oltván el örökre a nemes lángot, melly őt olly korán fölemészté.

A párisi naplopó, Chivri Dianna, Micbán családjában Rózsa, az Áldozatban Csilár, a Londoni koldusokban S mike az árva fiu, Zolkyban Emilia sat. — mind megannyi emlékkörökitő bizonyítványa azon ihletettségeknek, mellyek e

nemes kebel művészete iránti lángoló szeretetében emészté fel magát gyöngé sylphalakja, különben sem állván megfelelő arányban a tanulmányának azon súlyával, melyet örökkén cselekvő szellemének munkássága reá nehezite. Ez és azon kifáradhatlan készség, mellyel — számtalanszor az intézet érdeke úgy igényelvén — egyéniségével teljesen ellenkező, s erejének túlfeszítésével személyesített szerepekben is fellépett, idézték elő nagy részint a vészt, melly benne a nemzeti színház egyik legdiszesebb virágát törte le.

A kór, mellynek martalékjává lőn, már ez év tavaszán támadta meg ifju életét, de az intézet iránti túlbuzgalma, s a gondviselésbe helyezett vallásos érzelme nem engedett helyet a szükséges óvakodásnak, melly szini foglalkozásaiban gátolandá vala, s talán örömeinek egyikétől — hogy a pozsonyi országgyűlési rendek előtt föllépendő nemzeti színésztársaság előadásában ő is részt vehessen — fosztandotta meg. Így lőn, hogy a pozsonyi utból hazatérve, mind veszélyesebben kifejlett súlyos baja erőt vőn rajta, s többek javaslatára, a rudnói csudaorvos segélyét kérendő, hozzá utazott. Hazatérvén, látszólag javult állapotjában, újra áldozni kívánván pályája iránti buzgó szeretetének, a július 26-án felséges királynénk Mária Anna dicső névnapja megünneplésére adatott „Egy pohár víz“ című

vigjátékában Scribenek, mint Abigail még egyszer és örökre utoljára lépett föl; kedélyes játékával különös figyelmét vonván magára az akkor épen nemzeti színházunkban levő Clementina franczia királyi herczegasszony-nak, ki e vigjátékot a párisi színpadon eredeti nyelven látván előadva, alkalmat talált intézetünk előadását a párisi eredetijével egybehasonlítani. — Megjegyzésre méltó: hogy a derék fiatal szín-művész nő nemzeti színházi állandó, bár rövid pályáját Scribe művében kezdte és végezte be; mindkét esetben dicsőséggel.

Ez utolsó föllépte után rohanva tódult reá betegségének pusztító hatalma, s bár semmi sem maradt kísérletlenül, mit baráti- és társainak szíves részvéte, orvosi segély, rokoni gyámolító karok és egy szerető férj hűsége napjainak hosszabbításaért tehetének: augusztus 30-án viradóra a kérlelhetlen halál áldozatává lön.

Másnap délután, barátainak, tisztelőinek számtalan serege, roppant néptömeg gyülekezék világi lakhelyére, koporsója körüli végtisztelkedésre. Evangelika vallásu levén, a köztisztelötű Székács hitszónok — ki őt örök nyughelyére kísérte — fejezé ki végbucsúszavában azon tiszteletet, mellyel a közönség az örökre távozó emlékének, a hiuság számtalan csábjainak kitett pályájáni szilárd jellemeért, csöndes erényeiért úgy, mint

pályájának lelkiismeretes műveléseért, hódolt. — Árvák nem gyászolják halálát, boldog házasságából az anyai öröm hiányozván egyedül; de bánatba merült férjén, hátramaradt négy testvérén, őt valódi ismerő barátin és tisztelőin kívül különösen kesergik pályatársai, kiknek veszteségét igen valón fejezé ki a váczi út melletti temetőben, sírja szélén, egyik pályatársa, Szigligeti, következő szavakban:

„Szomorú gyülekezet!

„Az elhunyt, kinek sírját környezzük, nemzeti színészetünk tavaszának egyik szerény ibolyája, piruló hajnalának egyik rezgő sugára és soká elfojtott életének egyik szabadabb szívdobbanása volt. — Valóban szomorú balsors, hogy az enyészet köztünk dúl, hol minden élet olly szükséges! s olly kertnek tépi virágait, mellynek bokrai gyérek, s minden főlszakasztott növény után a szomszédok lombjai által el nem födhető, kietlen üreg marad: úgy, mintha ezred éves erdő pusztulna, hol a lesujtott tölgynek tág körében csak századok mulva emelheti koronáját az égnek hasonló új büszke növényóriás. — Alig tevők le egyik bajnokunkat, feledhetlen Megyerinket, a hideg sírba; helyére még nem is lépett új vészérv; még sarkövét sem állíthatók fel: im

hölgyeink még ritkább sorából uj áldozatot ragad el a kérlelhetlen halál! — Milly balsors ez, melly egünkre fellegeit vonja fel? — bizonynyal nem nyári lanya eső, melly után még szebb a mező viránya: terhes vihar ez, mellynek csak lesujtó villámai vannak. . . . Vagy olly magasra hatolt-e már a magyar színészet a dicsőség tetőjére, hogy a mennykövek csak minket találhatnak? . . . Oh nem! mi még csak alant a völgyben vagyunk, s mégis miránk rohan le az égnek haragja. — Egyász tapasztalás az, mi kebleinket mondhatlan rettegéssel tölti el; mert rettegünk, hogy csorba sorainkkal hátrálnunk kell; — hátrálnunk, midőn haladásnak indultunk, s nem egy apró csatában győztünk; hátrálnunk, mielőtt az eldöntő harcztot megküzdöttük volna a te zászlód alatt, nemzeti-ségünk! — Ezért hagyunk el szíveinkben a bánat ónsúlyával téged, szegény . . . korán elhervadt barátnének, ki midőn tizennégy évi szorgalommal hatoltál fel, hogy a dicsőség tiszta poharát vidd ajkaidhoz, szomoru cserében Lethe sötét italával tölt kelyhet üritél! — Te tudod, pályasorsosunk, mennyi panasz emelkedett imáinkban az ég felé, hogy az ügy, mellynek földi létünket szentelők, elvégre megülje méltó diadalát: im fájdalommal látjuk, hogy az élőknek sohaja aligha följutott a csillagok közé, mert tovább is gátol bennünket a veszteség; szálljon fel hát gondolatink szárnyain

a te tiszta szellemed, s kérlelje meg ügyünk iránt a magyarok nagy istenét; kérd, hogy dörögje le hatalmas tilalom-szavát, mellytől a halál ijedve akassza meg nyilát, hogy adjon vissza nekünk más porhüvelyben; mert veszteségünk nagy, csak isten kegye által pótolható. . . . Ez vigasztalhatlan pályatársaid, ez mindnyájunk búcsuszózata. — Mi távoztunk, de emléked gyakorta kivezetend hamvaidhoz, mert sírod disztelen nem maradhat: ha ügyünk hanyatlik, könnyeink teremjenek sírodra búvirágot, ha pályánk fölvirul, belőle a legszebb virágokat ültetjük ide; téged is illetnek azok, mert gyökereik egyik szála, te magad, e sírban rejtetik.

Örök béke és nyugalom veled!“

És e szózat a sír körül gyülekezett összes népsereg szívkeserve volt, mellyet együtt éreznek velünk vérünk jobbjai, együtt honunk dicsőbbjei, kiknek alkalmuk vala őt valódi megismerni; s igazolják lantos költészetünk legdicsőbb koszorús dalnokának, Vörösmartynak, következő emlékkersei, mellyekkel halála után alig néhány hétre, a pesti divatlap hasábjain dicsőíté meg hamvait:

I.

„Illy hamar, oh anyaföld, mért süllyedtél el alatta?
Nem lehetett neked e szellemi nőke nehéz.

II.

Élni, örülni az életnek — fiatal vagyok és nő —
Élni kívánok még, hagyjátok élni tovább.
Oh, hagyjátok a hon levegőjét színöm örömben,
Bánatban, bármilly végzetek árnya alatt.
Hagyjátok meg az álarczot s a szinpadot és az
Élet játékát, nemzetem, isteneim!
Szinésznő vagyok, életemért reszketve könyörgő,
Hagyjátok végig játszanom életemet.
Éltem kettős bár, nem enyém; de az, a mi nyomasztó
Benne, mi fáj, ég, az kétszerezetten enyém.
És mégis mi öröm szolgálnom tégedet, oh hon!
És mégis mi öröm látni virulatodat!
Ah, de mi bal sűgőt hallok! szerepemben ijesztő
Szózatokat sűg a végtelen álmu halál.

A függöny leesik, tündérképeinek alatta
Fekszik az éj rémes táborá zajtalanul;
És a diszitmény négy puszta fa, melynek öléből,
A ki bezárkózott, nem szabadul ki soha.
Vigjáték-e ez is? s csak most kezdődik az élet,
És a függöny után feltűnik, a mi való?
S a kirepült lélek szabadon megy vágyai szárnyán,
Merre hiába vivott földi hatalma szerint.
Vagy tán szellemem az, mi, nemesb élvekre tanítva,
Általszáll e nép ifjai- s lányaira?
S a haza napjában, mely fel fog jöni bizonynal,
Gyenge sugárként hű lelkem is élve marad.
És tán lesz, ki poraim így üdvözlendi: szelid nő!
Tiszta kebelbeli hang, hajnali tiszta sugár! —
Eltűntél, elhangzottál; de mi hű sziveinkben
Még sok időközön túl hallani, látni fogunk.“

És mi végszavunkban nem egyebet, csak
azon ohajtást fejezhetjük még ki: vajha a sor-
sok ura mielőbb hozzá méltó utóddal pótolná ki
puszta helyét, ki legalább a veszteség kínos ér-
zetét enyhitené, mert emlékezete szívünk-
ből enyészni nem fog.

S Z I N É S Z D A L.

Minden művészetek
Fején a korona.
A mi művészetünk
Ellen ki mondana?
Mi szép, mi szép, mi szép
A mi föladatunk!
Legyünk büszkék reá,
Hogy színészek vagyunk.

Csak árny, a mit teremt
A költőképzelet;
Mi adjuk meg neki
A lelket, életet.
Mi szép, mi szép, mi szép
A mi föladatunk!
Legyünk büszkék reá,
Hogy színészek vagyunk.

Miénk a hatalom
Az emberszív felett:

Idézni egyaránt
Mosolyt vagy könnyeket.
Mi szép, mi szép, mi szép
A mi föladatunk !
Legyünk büszkék reá,
Hogy színészek vagyunk.

Apostolok vagyunk
Az erkölcs mezején,
Apostoli szavunk
Tegéd kiált: erény !
Mi szép, mi szép, mi szép
A mi föladatunk !
Legyünk büszkék reá,
Hogy színészek vagyunk.

De a mŷt szinpadon
A népnek hirdetünk,
Ne hazudtolja meg
A cselekedetünk.
Ha meg nem tesszük azt,
A mi föladatunk :
Akkor gyalázat ránk,
Színészek nem vagyunk !

Petŷ.

EGRESSY B.

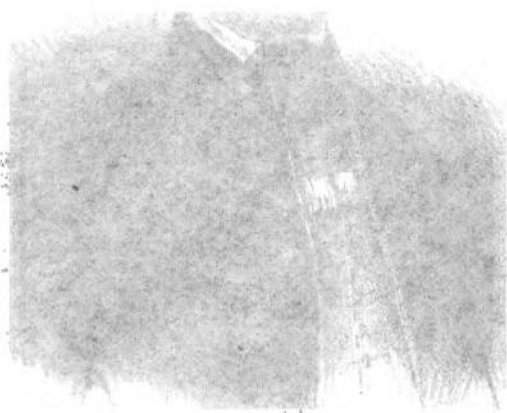
VANLIERE

THE

FRONTIS

1.11

A PÁRISI
NAPLOPÓ HÁZASSÁGA.

VÍGJÁTÉK KÉT FELVONÁSBAN.

VANDEBURK és LAURENAIN UTÁN

FRANCFIAZÁRÓL FORDÍTOTTA

EGRESSY BENJAMIN.

1844.

SZEMÉLYEK.

Morin, tábornok.

Emil, fia.

Meunier József.

Bizot.

Hilaire.

Eliza.

Alexandriné.

Szolga.

Vendégek.

Történik Párisban ; az első szakasz Morin, a második Bizot házában.

ELSŐ FELVONÁS.

(Terem Morin tábornoknál.)

ELSŐ JELENÉS.

Eliza, majd Emil.

(A függöny felhúztával Eliza széken ülve alszik, kezében könyv. — Asztalon égő gyertyamaradék mutatja, hogy ő így tölté az éjt; — hajnallik. — Emil vigyázva belép a fenékajtón s azt bezárja maga után.)

Emil. Jól van . . . még mindenki alszik, senki sem látott . . . s most az egyszer legalább nem leszek kénytelen jó atyám erkölcsi leczkéit hallgatni. (A baloldali ajtóhoz megy.)

Eliza (kiejti a könyvet kezéből).

Emil. Ég! nőm illy korán kelt volna? de mit látok? a leégett gyertya — ah! értem: egész éjjel várt reám a jó lélek, s a virasztás elfogyasztá erejét. (Nyugtalanul.) De hát mért vár? miért? ah! mert szeret! — oh, ha ő tudná — de hát soha sem lesz már erőm és bátorságom, széttörni azon lánczot, mely egy pillanathban képes leend örökre feldulni boldogságunkat, miként már kezdi is háborgatni azt!? Minő zavar ez! milly

félelem! s mindenek felett mennyi hasztalan költség!
s ha még ma nem találok utat azon átkozott váltólevél
kifizetésére . . . mit tegyek? Ah! hátha Lucereynek
írnék?

Eliza (álmodván). Nem . . . Emil, barátom — kérlek, ne hagyj el! . . .

Emil (hozzá megy).

Eliza. Féltekeny? . . . én? . . . oh nem! Te maradsz? oh melly szerencse! . . . karolj át . . .

Emil (megöleli). Legyen meg akaratod.

Eliza (fölbred). Ah! ez ő! Emil! te vagy?

Emil. Én vagyok.

Eliza. Hogy lehet az? hát haza jöttél?

Emil. Oh, már régen.

Eliza. Régen?

Emil. Igen régen . . . de nem akartam álmodat háborítani.

Eliza. No semmi . . . négy órát számláltam s te még nem jöttél . . . oh, ha tudnád, barátom, milly eszmék . . . mi nyugtalanság zavarának . . . ah, ez igen fájdalmas szívemnek.

Emil. Bohó! légy okos és méltányos — egy estvély, egy bál gyakran reggelig is szokott tartani, s még csak most fogjuk élvezni az ünnepélyek korszakát, s ohajtanám, hogy te is. . . .

Eliza. Oh, soha! Mindazon zaj, fény s pompa, melly neked annyira tetszik, félelmet önt szívembe: nem azért, mintha talán nem tudnám magamat nagy dámák-

hoz illőleg viselni, feszingő modort ölteni, az uri világ modorát, mert erre nézve csupán a Saint-denis-i nevelőház tanjait kellene emlékembe visszaidéznem — nem azért, hanem ezen hiúságoknál előbbre teszem saját boldogságomat, és ez: neked tetszeni, tőled szerettetni. Ugy van, örömem határtalan lenne, ha sűrű azoknak körében élhetnék, kik olly drágák szívemnek — veled, Emilem, atyáddal, ki mindig egy gondolatban van lelkemmel, — s öcsém Józseffel, kinek ügyessége s vig kedélye bennünket gyakran mulattat. — Ő felfedé nekünk terveit — jövő reményeit — ő már gazdag, mint gazdája, kinek nyomdáját értelemmel kormányozza.

Emil. Az igaz, és ha József ur csupán saját dolgaival foglalkoznék. . . .

Eliza. Hogyan?

Emil. Oh, drága öcsécskéd olly dolgokba is keveri magát, mellyekhez épen semmi köze.

Eliza. Emil!

Emil. Ugy van! nem akartam neked szólani, de az a leczkéző modor, mellyet használni szokott ellenemben, nekem épen nem tetszik, s midőn atyám megengedé neki, hogy itt lakják. . . .

Eliza. Megengedé? Testvérem azt soha sem kérte; hanem nagyanyánk halála után, ezelőtt két évvel, maga ajánlá neki tábornok ur.

Emil. Mellyet ő mohón elfogadott.

Eliza. Azért, hogy mindennap láthasson bennünket. József olly jó szívvél viseltetik családja iránt.

Emil. Meglehet, meglehet — hanem ide fogadván őt atyám, csak nem reménylem, hogy benne tanítót, oktatót akart volna mellém rendelni — s megjegyzéseit, figyelmeztéseit. . . .

Eliza. Saját javadért s érdekedben teszi, mint mondja.

József (énekel a jobb oldali szobában).

Eliza. Csitt! hangját hallom! kérlek, lásd szívesen—ne gyanítsa, hogy . . . (Eloltja a gyertyát.)

Emil. Jobb lesz távoznom, mert úgy érzem, hogy e pillanatban lehetlen volna hallgatnom.

Eliza. Emil!

Emil. Viszontlátásig. (El.)

MÁSODIK JELENÉS.

Eliza. József.

József (azon perczben lép be, midőn Emil kiment.) Emil! (Elizához.) Mi lelte férjedet? fél talán tőlem?

Eliza. Milly gondolat!

József. Soha se tartózkodjék. Emil ur; ha alkalmatlan vagyok, távozzom.

Eliza (föltartja). Ej, dehogy! sürgetős dolgai vannak.

József. Dolgai? oh, igen — azzal, kivel annyira el van foglalva. (Nevetve.) Hahaha! azt véled talán, hogy nem láttam? hiszen báliasan volt öltözve . . . ismét mulatságra megy —

Eliza. Dehogy!

József. Nem? no tehát onnan jő, — s ha nem jő, megyen! ez egész élete: — de bezzeg a tiéd...

Eliza. Már ismét kezded?

József. Nem! — végzem. — Hiszen csak kell egy kis mulatság szegénykének! már három egész éve házasságtoknak, az istenért, szórakoznia kell egy kissé. — Ha meggondoljuk, mi okod is volna panaszra azért, hogy férjed nálad nélkül mulat, — nálad nélkül megy sétára, — s egyedül hagy itthon? Hiszen azért jó dolgod van — felségesen butorozott termek, gyönyörű kert, szolgák, hintók — szóval: minden, még palotaőr is — nagy hórihorgas palotaőr, ki tájszóejtéssel beszél, — ez dicső, ez hízeltő! — hanem mind ezek mellett is, így szólt Bizot atyus e napokban, tőled távoztában: gazdag, uri s boldogtalan.

Eliza. Fogsz hallgatni? ha meghallaná valaki, még el is hinné. — Aztán mi gondod Emilre? — van neki baja veled? (Neheztelve leül.)

József. Jól van, jól! így szoktad te venni a dolgot! Hisz javadat akarja az ember... és te... köszönöm, köszönöm. — Bocsánat merészségemért, nagyságos grófné, legmélyebb tisztelettel vagyok önnek alázas szolgája. — Jól van, jól! (Félre.) Adjatok csak grófhoz nőül testvértetek — de én nem úgy teszek; Alexandriném csak kézműves nő, nem kevély, varrásból, saját keresményéből él; s ha sorsom Bel-

lona istenasszonyával össze nem házasít, tehát . . .
(sohajtván) szegény Alexandrine . . . eh! hagyjuk el!
(Elizához) Minden jót, madame!

Eliza (élénken). Hová mégysz?

József. Majd később megtudod! — De így mégsem távozom; balszerencsét hozhatna reám. (Félre.) Valóban, nagyanyám arczképe azt jóslá imént, hogy jó számot fogok huzni.

Eliza (észrevevén nyugtalanságát). Mi bajod?

József. Semmi! Tudom, hogy Emil téged szívéből szeret; de félek, hogy ha mindég nélküled megy a grófnék, herczegnék világába: nem lesz jó vége a dolognak. Lásd, ez nem új dolog, — s más nőre talán kevés hatásu lenne: — de te — ismerlek — szerencsétlen lennél, s én, ki annyit fáradoztam, hogy e házasság végrehajtassék — örök furdalást szenvednék lelkemben.

Eliza. Nyugodjál meg — Emil még mindig jó hozzám, — s ha láttad volna imént, milly gyöngéded, milly lekötelező vala. . . .

József. Igazán, igazán?

Eliza. Igen.

József. Gyöngéded volt? De hát hol van?

Eliza. Miért? mit akarsz vele?

József. Bocsánatot kérni tőle, megköszönni, hogy téged szeret, s hálaul nyakába szökni s megcsókolni.

Eliza. Azt majd magamra vállalom.

József. Mindegy! — eressz! meg kell őt csókolnom!

HARMADIK JELENÉS.

Voltak. Morin.

Morin. Kit?

József. Emilt, a derék Emilt — kiről azt hívé —
hogy. . . .

Morin. Mit hittél?

József. Azt, hogy. . . .

Morin. No — süsd ki már egyszer.

József (hangját változtatván). Ah! ön az, tábornok ur? — Bocsánat, nem láttam önt — jól érzi magát, tábornok ur?

Morin. Igen jól! (Megölelvén Elizát). Jó reggelt, gyermekem! (Józsefhez). Mondsza csak, mi oka nagy örömednek? miért akarod megcsókolni fiamat?

József (Elizára néz). Ah! mert . . . mert derék ficzkó — jó férj, ki szereti nejét.

Morin. Lánczhordtát, szép felfedezés! Csak az kellene még, hogy ne szeresse! Igaz, korán haza jött a tegnapi estvélyről? azon elkerülhetetlen látogatásról — mint ő mondani szokta — mit?

Eliza (Józsefnek integetve). Igen, atyám!

Morin. Nem szeretném, ha mult téli életmódját újra kezdené. Ha azt korábban tudtam volna! — Ideje már, hogy komoly s hasznos dolgokkal foglalkozzék.

A bálók, lovak, estvély, reggeli megjárják huszonöt évig — hanem —

József. Mindig jó az.

Morin. Ördög mennykő!

József. A reggeliről szólok: az mindig jó, kivált az öné.

Morin. Hogy hogy?

József. Mióta a csokoládéről lemondott.

Morin. Igazad van! s kinek köszönjem azt másnak, mint kedves leányomnak? Neki köszönöm egészségem s boldogságom: de azt sem fogom ám engedni, hogy az övét valaki háborgassa, s ki azt tenni merészelné. . . .

József. Bravo!

Eliza (hallgatást int neki).

Morin. De most ne erről. (Elizához.) Azt jövék kérdezni, gyermekem, nem akarsz-e e gyönyörű reggelen velem az erdőbe kikocsizni?

Eliza. Örömet, atyám, ha ez önnek kedvet szerez.

József. Lám, lám! hugom czimeres hintón, tátos lovaktól ragadva megy sétára — ez dicső!

Morin. Tehát készülünk! gyorsan pipere-asztalodhoz — már kilencz óra.

József. Kilencz . . . már? s én, ki egészen megfeledkeztem —! (Kalapját veszi).

Morin. Nyomdába méssz?

József. Igen, és máshova, egy fontos dolog . . . két férfias dolog!

Morin. Csakugyan innepi köntösben van. (Elizához.)
Hova megy ez?

Eliza. Nem tudom. József!

József. Nem lehet, már várnak reám.

Morin. No hát menj gyorsan, aztán jöjj vissza
hozzám reggelire.

József. Köszönöm, tábornok ur!

Morin. Hát nem fogadod el meghívásomat?

József. Csupán csak ma! Hogy ne fogadnám el,
ha lehetne — más volt, midőn csokoládéval táplálta magát
— hanem látja ön, ma lehetetlen — érzem itt. . . .

Morin. Tehát már megvolt a reggeli?

József. Nem — hanem csakugyan nincs étvágyam,
mert azon perczen, midőn be akarja az ember magát
jelenteni . . . hiszen ön tudja, tábornok ur, mert magán
tapasztalta.

Eliza {
Morin { (egymásra néznek).

József. Aztán meg az a másik dolog, melynek
jó sikere emezen az egyik dolgon alapszik. . . . Hanem
most már kevésbé vagyok nyugtalan, miután Meunier
nagymana jó szerencsét jósolt számomra. Viszontlátá-
sig, tábornok ur! (Czélzással.) Ha czélt érek, ön részére
is jut valami.

Morin (Elizához). Mit beszél ez? értesz belőle va-
lamit?

József (lassan Morinhoz). Ej — igen! ön, ki any-

nyira szereti a vincennesi kis vadászokat, s ki mindig korholja hugomat, hogy önt nem örvendeztetni meg egygyel. . . .

Morin. Aha — igaz! számoltam reá.

József. Csitt! majd gondoskodom én róla, ha a profosz megengedi. — Isten veled, hugom! (Megöleli.) Ugy-e nem haragszol már reám?

Eliza. Én?

József. Most megyek, futok — várnak reám! viszontlátásig, tábornok ur! megyek — futok! most elmondhatom, hogy szerencsém a zsákból mosolyg felém. (El hátul.)

Morin. Vigyen el a manó, ha egy szót is értek beszédéből. (Elizát a baloldali ajtóig kíséri.)

Eliza (elmegy).

NEGYEDIK JELENÉS.

Morin maga. (Eliza után szól.)

Siess, gyermekem! . . . A bódulásig szeretem e kedves nőt — és ha — mint gyanitom — nem tenné őt boldoggá fiam uram, akkor jaj neki! — Valaminek kell lenni a dologban. Tegnapelőtt kettecskén voltunk leányommal — kértem, hogy zongorázzon egy kissé — azt szerettem hallani esténként vacsora után — igen kellemes érzést szül s elszenderít . . . ő elkezdett játszani, s észrevevém, hogy könyek peregnek arczára.

ÖTÖDIK JELENÉS.

Morin. Hilaire.

Hilaire. Tábornok ur!

Morin. No s?

Hilaire. Hirlapok és levél, tábornok ur!

Morin (elveszi). Jól van! mondd meg Baptistának, hogy fogjon be, fél óra múlva ki fogok kocsizni. (Visszaszólítja.) Hilaire!

Hilaire. Tábornok ur!

Morin. Ez a levél fiamnak szól, nem nekem. (Megszagolja.) Ah! hiszen ez nőtől van! (Szigorral Hilairehoz.) Ez a levél nőtől jön.

Hilaire. Nem tudom, tábornok ur — alant adák kezembe.

Morin. Jól van, vigyed.

Hilaire (el balra).

Morin. Ismét valami cselszövény! — Ah! félek, hogy igen korán házasítam ki ezt a kópét, hirtelenedsem egy pillanatában. — Ez is az átkozott bárónénak, mostoha-hugomnak hibája, mert én még halasztottam volna egy időre. — E nő engem mindig csak ostobaságokra ösztönzött. Hála istennek, megszabadultam tőle: egy tönkrejutott falusi báróhoz ment nőül, hahaha! — Én nem adám hozzá egyezésemet — ő daczolt szokása szerint — s csak azért is hozzá ment: most ő lássa — csak azért is.

HATODIK JELENÉS.

Morin. Eliza, majd Bizot.

Eliza. Ah! harmarább kész vagyok, mint a tábornok — bizonyos valék benne.

Morin. Ah! már készen? milly izletes pongyola! mindjárt én is kikapom magam. Igaz, hát férjed nem jó velünk?

Eliza. Ma nem, atyám. Leveleket kell írnia; aztán barátját Lucereyt várja.

Morin. Oh, minden esetre — hiszen ő soha sincs ürügy hijával. — Ördög mennykő! megyek hozzája — és. . .

Eliza (feltartja). El a haraggal, atyám! ámbár így sem ijeszt el magától, így is szeretetreméltó — de ha kevésbé lesz szigorú, akkor még kedvesebb leend szívnemnek.

Hilaire (a fenék ajtón be). Nagyságos asszony, Bizot ur kérdezteti, teheti-e legalázatosabb tiszteletét nagysádnak?

Eliza. Bizot ur?

Morin. Kilencz órai látogatás!

Eliza. Furcsa az igaz. Mit sem tesz! bocsásd be. — (Hilaire el.) Mi hozhatja hozzám illy korán?

Hilaire (bevezeti Bizotot).

Bizot. Nagyságos asszony! (Meglátja Morint.) Ah! bocsánat, tábornok ur, hogy illy öltözetben mutatkozom

uri szemei előtt — hanem sürgetős dolgom . . . (Lassan Elizához.) Nem látta kegyed Józsefet?

Eliza. Öcsémet?

Morin. No s Bizot ur, tehát mint folynak dolgai a hivatalszobában?

Bizot (fájdalommal). Ah! tábornok ur, ön kiesett hivatalnokot lát maga előtt. — Igen, elvesztém helyemet: hanem hála istennek, balsorsom mégis szerencsés pillanatban talált.

Eliza. Hogyan?

Morin. Egy kis birtokot nyerék örökségül: házacskát kerttel, a des Veuves park mellett, az elyseumi mezőn. Ha kocsizásuk alkalmával szerencsém lehetne egyszer nagyságtokhoz.

Eliza. Igen szívesen.

Morin. Hol is csak?

Bizot. A des Veuves park mellett jobbra. József elvezetheti önöket — zöld és veresre festett kapuval. — De bocsánat — én csak fecsegek — nem látták önök?

Morin. Kit?

Bizot. Józsefet.

Eliza. De igen — egy óra előtt itt volt.

Bizot. Igen, de azóta . . . hát mit sem tudnak önök? nem értesíté önöket a határzat felől?

Eliza. Micsoda határzat felől?

Bizot. Ah! ez különös! megyek hát és felkeresem.

Morin. Hát tudja ön hol van?

Bizot. Sejtem.

Eliza. Hol tehát?

Bizot. Ha József nem mondá meg, én nem tehetem: de remélem, hogy jól fog kiütni a dolog. Olly derék ficzkó, mint ő . . . mert most már imádom őt. — Csalatkoztam benne — igaz ugyan, hogy suhancz évei meglehetősen viharosak voltak! valóságos naplopó volt, mint a szegény Meunier asszony nevezni szokta: sok pajkosságot követett el velem — a többek közt fakutyát brugatott lábaim közé, s e miatt sántiték is három egész hónapig — nem tudom, hallott-e valamit felőle, tábornok ur? — aztán még sok csint követett el városnegyedünkben, elannyira, hogy mindenki méltatlankodott mialta; — hanem most. . . .

Morin. Derék ember vált belőle.

Bizot. Nemde? s valóban véghetetlen csapás lenne reá nézve, ha azon perczben, midőn jó utra tért, egyszerre semmivé lenne jövője s cifra reményei.

Morin. }
Eliza. } Mit ért ön ez alatt?

Hilaire (háttul be). Tábornok ur, a kocsi készen áll.

Morin. Jól van — várakozzék. (Bizothoz.) Magyarázza ki már valahára ön magát: mondjon igazat — mi nem szólunk Józsefnek felőle.

Bizot (lassan Elizához). Kegyed sem?

Eliza. Nem, nem! beszéljen gyorsan.

Bizot (miután körülnézett). Tehát tudják meg, hogy . . . József be van írva, és sorsot huz ma reggel.

Eliza. (ijedten) Testvérem?

Morin (Elizához). No no! vigasztalódjál, gyermekem. — Hogyan, s nekünk mit sem szólt erről a kópé?

Bizot. Ah, ő nagyon titkolódzó: még nekem sem szólt volna, hogy ha bizonyos dolgok miatt kényszerítve nincs rá — holmi iratok sat. — házassága végett.

Eliza. Mit? hát József házasságról gondolkodik?

Morin. Ne neked.

Bizot. Hát erről sem szólt önöknek? hisz ez elrendezett dolog. Most már csak kihuzandó sorsszámát várjuk, s ha katona nem lesz, akkor kihirdettetik.

Morin. Várj fattyu, ezért megmosom fejed.

Bizot. Kérem igen szépen, ne mondják meg, hogy tőlem tudják. — Ugyis eleget szenvedék tegnap óta e dolog miatt, mert gyámleánykám, Alexandrine, egészen kétségbe van esve. Ha nyolcz évig kellene várakoznia, kissé hosszadalmasnak tartaná.

Eliza. Ön gyámleánya? hogyan? hát József a kis Alexandrinet veszi nőül?

Bizot. Igen.

Eliza. Azt már szeretem.

József (dalol kívül).

Eliza. De im, itt jó József.

HETEDIK JELENÉS.

Voltak. Jó zsef.

Bizot. Kérem szépen, ne szóljanak önök a dolog felől, főleg hogy tőlem. . . .

Morin. Legyen nyugodt.

Jó zsef (vigan jó, kalapja felszalagozva s rá nagy betűkkel 319-ik szám van tűzve). Éljen a haza! nem vagyok katona! nézzék önök, szerencsés számot huztam.

Morin. Ide ide, urfi . . . hát te kópé, már ez évi sorshuzók közé vagy számítva? Bizot urnak ezt megmondod — és . . .

Bizot. Ne neked.

Morin. Nekem szót sem szólsz felőle?

Jó zsef. Jaj, — ez már kicsinált, elrendezett dolog volt! elég hozzá, hogy jó számot huztam, s nem vagyok katona.

Eliza. Egyébiránt is semmi esetre sem eresztetünk volna el . . . beszélgettünk már mi erről tábornok urral: — nemde, atyám?

Morin. Ugy van.

Jó zsef. Igazán? Köszönöm, jó Eliza — de azt nem tehettem volna! — Én helyette magamért? hogy így szóljon a világ: lám milly gyáva ficzkó Meunier kapitány fia! — Nem, soha! én elmentem volna.

Morin. Jól van, fiam.

Bizot (könyvit törli). Mit mondtam . . . ő elment volna.

József. No, no! csak kevés időre — De mit mivel ön? zsebbe ezen kendővel (elveszi s Bizot zsebébe teszi). Nem megyek el, sorsom feloldozott. Most tehát, hála a 319-ik számnak, semmi titok többé. — (Ünnepélyesen.) E szerint van szerencsém jelenteni önöknek. . . .

Morin (ugyanazon hangulattal). Meunier József ur házasságát.

József (meglepetve). Hohó!

Morin. Ezt mi már tudjuk, drágalátos titkolódzó ur.

Bizot (integet Morinnak). Csi . . .

József. Hogyan? hát ezt is tudja ön?

Morin. Ugy van.

József. Ne neked! s én, ki meg akarom vele lepni önöket — hm! hm! Tehát — (ünnepélyesen) van szerencsém önöknek jelenteni Meunier József nőszülését, ki is eljegyzé magának jövőendő házastársul — —

Eliza (ugyan úgy). Deschamps Alexandrine kisasszonyt.

József. Hát — te is tudod? ah! hiszen — (Bizotra néz).

Bizot (ki elfordítá zavartan fejét — félre). Hogy kértem, mint könyörögtem, hogy ne szóljanak.

József (öt karonfogja). Bizot ur!

Bizot. No, mi baj?

József. Ön volt, — ne is tagadja; szeméből olvasom, hogy ön volt. Ugyan nem szégyenli magát, így

kofáskodni? Köszönöm — alázatos szolgája! — Ez szép, mondhatom. Hiszen tudja ön, minő ünnepély lett volna reám nézve, ha magam hirdettem volna ki: — no ugyan. . . .

Bizot. Hallgass! ez nem az én tulajdon hibám; egyébről kezdtek beszélni, és . . .

József. Ah! jól van — igen jól: — mások egyébről kezdtek szólni s ön erről beszélt. — Ez gyönyörű szokása önnek.

Morin. No hát azért felfordul a világ feneke?

József. Nem azért, atyám, hanem fel nem foghatom, miként lehet egy közönséges rövid embernek olly véghetetlen hosszú nyelve!

Bizot. József!

József. Ugy van. Így hozott hirbe a minap is a vastag szatócsnéval.

Morin. Hogy hogy?

József. Bizonyos szép özvegy, ki általellenben lakik nyomdánkkal, megtetszettem-e neki, vagy mi, elég hozzá, hogy gyakran reám pislogott ablakából — mint mondják. — Bizot ur tudja isten mit nem gondolt; de én bizony semmiről semmit sem tudok.

Bizot. Oh, oh!

József. Semmi oh, oh! (Morinhoz.) Ugy van, becsületemre, eszem ágába sem volt ollyas valami; hanem társaim üztek tréfát belőle.

Bizot. Ki kellett volna mindent kerülnöd.

József. De hogyan, midőn semmiről semmit sem

tudtam; aztán ez nem volt elég ok arra, hogy Alexandrine előtt fecseljen, kinek a nélkül is különös makranczos fejecsskéje van, s tudja isten, mit nem képzel e miatt felőlem.

Bizot. Ah! nem csörög a haraszt hiában!

József. De mikor semmi sincs a dologból.

Bizot. Magam is úgy akarom.

Morin. No, no! békesség! és minthogy nősülni akarsz, be fogod nálam mutatni jövődöbelidet és én elmegyek menyegződre.

Bizot. Oh, milly öröm.

József. Oh, tábornok ur, lássa — ha tudná ön, milly örömet, milly gyönyört okozna nekem ez által! — Oh, igen — ha meglátja babácskámát, bizonyosan tetszeni fog önnek, ki annyira szereti az őszinte arczokat. — Aztán Alexandriném derék férfinak gyermeke, nyomdánk előbbeni igazgatójának, kinek helyettese lettem. — Igaz; hogy árva, de hála Bizot urnak, gyám- és kereszta-
pjának, ki ámbár egy kissé csacska ugyan, — de az nem gátolja azért, hogy becsületes ember legyen — illendő nevelést kapott; s meglátja ön, micsoda lény az. — Szép, mint kinyíló rózsza, nyíltszivü és becsületes. Mondja, hogy szeret engem, s én hiszem. Tudományokkal nem bibelődik, tudván, hogy nekem a nélkül is kedves; az olasz éneklést nem kedveli: de tud varrni, érti a himzést, s a mit nem tud, arra én majd meg fogom tanítani.

Morin. E napokban hozzám fogod hozni, er-
tetted, fiu?

Eliza. Mit, napokban? — még ma — mindjárt, alig várom, hogy láthassam s ölelhessem kis öcséskémet.

József. Ezer villám, ha csakugyan akarsz s tábornok atyám is: az nem valami ördögi mesterség — hisz ide alant van Toutain nénivel.

Bizot (vigan). Toutain nénivel? lám, lám!

József. Nyugtalanul várván sorsom fordulatát, egész a város palotájáig jöttek előmbe: én bérkocsiban ide hoztam őket, így szólván: ha egyedül van néném, Alexandrinet bemutatom neki.

Eliza. No hát jön.

Morin. Igen, igen!

Bizot. Hogyan, tábornok ur megengedi?

József. Megyek és felhozom.

Bizot. A világért sem — majd csak én leszek az a szerencsés — ő az én keresztleányom, én tartám a keresztvizre, következőleg engem illet, hogy. . .

József. Kérem, kérem!

Bizot. Majd ha nőd lesz, akkor tehetsz vele akaratod szerint.

József. No lám — majd biz öntől nem fogok rá engedelmet kérni.

Bizot. Megyek már, repülök. Oh, tábornok ur, nem titkolhatom tovább; ön nagy, mint Turenne, bátor, mint Villard és udvarias, mint Richelieu. Most már futok, szaladok. — (El.)

Eliza. Ha ha ha! nem állhatom meg kaczagás nél-

kül, ha rágondolok, hogy József családatya szándékozik lenni.

József. Miért, kérem? s nekem úgy tetszik, hogy neked kellett volna jó példával előre menned.

Morin (lassan Elizához). Ha ha ha! igaz, úgy van, te kis lusta! (Józsefhez.) Hát a házassági szerződés?

József. A szerződés? estvére meglesz. (Tárczát mutatva.) Minden itt van, a mi csak szükséges. Az öreg néni kis öröksége — nyomdát állítok s megvan. — Ah, itt a jövődöbeli kis polgárnő — ide ide, Alexandrine, — itt van néném, meg tábornok ur. —

NYOLCZADIK JELENÉS.

Voltak. Alexandrine. Bizot.

Eliza (Alexandrine elébe futva). Jöjön, kis öcsém — ne féljen — öleljen meg, ez majd sodrába hozza őnt.

Alexandrine. Szívesen, nagysád — csakhogynem merem.

Eliza (megöleli.). Mindig kedves.

Bizot. Tábornok ur! ime van szerencsém bemutatni keresztleánykamat.

Morin. Jó napot, szép gyermekem! Hát ezt a kópét szereti ön? vigyázzon magára.

Alexandrine. Hogyan, uram! — talán József? hát tudja már ön?

József. Ej dehogy — de, tábornok ur, kérem, hagyjon fel most a tréfával! Édesem, atyám csak tréfál —

mondja neki, tábornok ur, hogy ez csak tréfa, hogy nem igaz, különben elhiszi.

Morin. Ugy ugy, gyermekem, csak tréfa. József derek ficzkó, ki önt igen szerencséséssé fogja tenni.

József. Ugy ám, — arra büszke lehet, — igen, babám, arra büszke lehetsz.

Bizot. József!

József. Mi tetszik? ah — igen — bocsánat — arra büszke lehet a kisasszony, . . . mert látod. . . .

Bizot. József!

József. Ej, hagyjon békét ön — hát az ember már nem is tegezheti feleségét?

Bizot. Feleségét igen, de jegyesét csak megbecsülheti.

József. Igaz, megbecsülöm; de legyen meg csak a menyegző.

Morin. Tudod-e, te kópé, hogy nincs rossz ízű lésed?

József. Azt hiszi ön? magam is úgy tartom.

Morin. Most mutasd meg új lakásod jegyesednek s Bizot urnak.

József. Tessék parancsolni.

Morin. Azt mondom, hogy testvéred és én már több ízben gondolkodtunk arról, mi mai nap veled történik, és mostani szobád helyett neked adjuk . . .

Eliza. A kert végén levő kis földszinti lakot.

József. A kis földszinti lakot? oh tábornok ur, ez sok, ezt nem érdemlem, el nem fogadhatam.

Morin. Hallgass — mondom neked, hogy így van határozva. Eliza ki fogja butoroztatni.

József. Hogyan — valóban? — akarja ön?

Morin. Akarom, hogy hallgass.

Bizot. Nem hallod? hallgass!

József. Hallgatok — mert tudom, hogy tábornok ur nyakasabb nálamnál.

Morin. Jól van. — És most iparkodjék, Bizot ur, hogy minél előbb összeboronálja őket, én akarok az első szülöttnek keresztapja lenni.

Eliza. Én meg keresztanyja; ehhez jogom van.

Morin. Ugy, ugy — ha ha ha! páh, kis hugocskám — csak iparkodjatok, majd mi is utána látunk — jöjj, Eliza, készüljünk a menyekzőhöz. (El a fenékajtón Elizával.)

KILENCZEDIK JELENÉS.

József. Bizot. Alexandrine.

József. No s, Alexandrine, meg vagy elé... (Bizot mérgesen rá néz.) meg van ön elégedve?

Alexandrine. Oh igen, a tábornok olly jónak látszik.

József (Bizothoz, ki az ablakon néz ki). A kerti lakot nézi, Bizot atyus? pompás ugy-e? — hat szoba konyhával, tizenöt személy is ellakhatik benne.

Bizot. S ti csak ketten vagytok.

József. Csak ketten — most igen, — hanem bizza csak rám, majd megnépesitem én.

Bizot. József! — jer mellőle, Alexandrine. (Elvezeti tőle).

József. Beh furcsa ember ön — még csak tréfálni sem lehetelőtte (Hilaire be balról). No, menjünk, nézzük meg hát a kerti lakást. (Indulnak.)

TIZEDIK JELENÉS.

Voltak. Hilaire.

Hilaire (titokteljesen). József!

József. Mi baj?

Hilaire. Szólhatok egy szót önnel?

József. Akár huszonegyet, Hilaire apó. — Bizot ur, Alexandrine kisasszony, menjenek csak, nézzék körül a kertet, mindjárt náluk lesznek.

Bizot. Jó!

Alexandrine. Ne mulasson sokáig.

József (kivezeti őket). Jól van jól, — aztán majd megnépesítjük a kis lakot, Bizot atyus — majd csak bizza reám — ha ha! (Azok el.)

TIZENEGYEDIK JELENÉS.

József. Hilaire.

József. No hát mi baj, Hilaire apó? — egészen magán kívül van.

Hilaire. Ah József ur! furcsa dolgokat hallék: tudja, kik vannak oda alant?

József. No s?

Hilaire. Rendörök, Emil urnak egy váltólevelével.
József. Hát adós Emil ur?

Hilaire. Igen ám, s ha tudná az okát tábornok ur — s kiváltképen pedig ön nékje . . . ?

József. Beszéljen az istenért.

Hilaire. Igen, borzasztóval adós,— s miért? hogy egy nagy uri hölgy előtt csilloghasson,— bizonyos olasz marquisné előtt.

József. Tehát viszony? . . . mégis igazam volt . . . szegény Eliza !

Hilaire. S azzal fenyegetőznek, hogy ha Emil ur nem tud ezen perczen fizetni, azonnal lármát ütnek.

József. S akkor megtudná testvérem — istenem ! mit tegyünk?! — mennyire rug azon váltó ?

Milaire. Öt — hatezer frankra.

József. Hatezer frankra? annyival bírok, de a házassági szerződés — akkor nőszülésem a visszafizetésig elhalasztatnék.

Hilaire (a baloldali ajtót nyilni látván). Emil ur !

József. Később jön vissza. . . .

TIZENKETTEDIK JELENÉS.

Emil. József.

Emil (kezében levél, melyet tüstént elrejt). Atyám és Eliza eltávoztak, — ah, József! azt hinné az ember, hogy készakarva ténfereg szüntelen előtttem.

József (erőt vesz mugán). Üdvözlöm önt, Emil ur.

Emil. Jó isten, milly ünnepélyes hangon szólasz hozzám — te sorsot huztál, katonává léssz?

József. Nem — ugy-e nincs inyére önnék?

Emil. Nekem? már hogy gondolhatsz ilyesmit?

József. No — csak azért mondom, — hogy ha valakit nem szenvedhetünk, — ki utunkban áll. . . .

Emil. Mit akarsz ezzel mondani? mi bajod?

József. Nekem? (Félre) Ez álnok ember megcsalja testvéremet s még tegezni merészel.

Emil. No s?

József. Mi tetszik?

Emil. Ah, értem már; bizonyosan ismét valami botrányos dolgot fecsegték felőlem, s te elég együgyű valál elhinni.

József. Együgyű?

Emil. Testvéred beszélt . . . mivel késő érkeztem haza . . . a bohó gyermek!

József. Testvérem? oh, ne keverjük őt bele . . . szegény Eliza készebb lenne meghalni bújában, sem hogy panaszra nyissa ajkait — hanem én — én testvére, tudom a mit tudok, s minthogy kívánja ön, hát megmondom, hogy nem bánik vele úgy, miként érdemelné, s ha néném reám hallgatna. . . .

Emil. Elég, József ur! nincs kedvem leczkéit hallgatni, s úgy hiszem, nem azért jött ide lakni, hogy tetteimet kémlelje és latolgassa.

József. Én azért jövék ide lakni, mert hivattam, értette ön?

Emil. Általam nem.

József (mégét elfojtva). Nem, — hanem ön atyja által — aztán ne higgye ön, mikép nagy szerencsémnek tartsam az itt lakást, s hogy tanuja legyek annak, mi itt véghezmenni szokott.

Emil. S mi szokott itt véghezmenni, ha kérdenem szabad?

József. S hogy őszintén szóljak, ha a tábornokot nem nézném, ki derék, becsületes ember, kit szeretek, ki nekem semmit sem szokott felhányni: tíz perczig sem maradnék e házban, értette, uram? s ön megérdemelné, hogy. . . .

Emil. Még fenyegetőzik is! hát tessék menni — nyitva az ajtó — én bizony szóval sem fogom marasz-tani. . . . (Leül s hirlapot olvas.)

József. Jó — nem fogja kétszer mondani, nem! (haraggal) s én még segíteni akarék rajta! — igen, uram, igen — ha másként bánt volna velem, s ha megígéri vala, hogy testvéremmel szelidebben, nemesebben fog bánni, így szóltam volna: ej, ez ember még fiatal — idővel majd megtér . . . így szóltam volna: csapjon ide, s legyen násznagyom — én fizetek . . . de jelenleg jobb szeretném, ha. . . (Hilairehoz, ki a fenék ajtón bejött.) No s?

Hilaire. Semmit sem akarnak hallani — már a lépcsőzeten vannak.

József. Oh, — nem — inkább — (tárczáját Hilaire-nek adja) adja nekik ezt, Hilaire apó — de nem érte

teszem, mert nem érdemli, hanem szegény néménért — vigye gyorsan.

Hilairé (el.)

Emil (visszafordul). Mi az?

József. Semmi — isten velünk, Hipp hopp marquis ur! isten velünk!

Emil. Ah, ez sok — most mindjárt . . .

József. Ne fárassza magát, ön nélkül is megtalálom a lépcsőt, maradt még aprópénzem, hogy a tar-gonczásokat kifizessem — adieu! (El.)

TIZENHARMADIK JELENÉS.

Emil.

Haragudjál a meddig tetszik, mit bánom én — ugyanis messzire ment már a dolog, — s atyám minden szigorúsága mellett sem kívánhatja, hogy magamat sógor-uram által engedjem kormányoztatni . . . igaz, hogy ő derék ficzkó, de nem tudja fékezni indulatát, nem érti az illedék szabályait (Óráját nézi.) 11 óra . . . és még sincs Lucenaytól válasz — a váltóval is majd eljönnek — s csodálom, hogy már eddig is el nem jöttek, mert hiszen ma van a határnap. . . . Minő zavar ez — nem merek itthonról távozni, — és mégis — valami eszközt kellene keresnem. . . .

József (kívül). Erre erre, kövessenek.

Emil. Ez ő . . . mit akar valjon?

TIZENNEGYEDIK JELENÉS.

Emil. József. Két targonczás.

József. Erre, erre — gyerünk, hurczolkodjunk —
(kinyitja szobája ajtaját.)

Emil. Mit akarsz?

József. Mi gondja rá! (A két ember visszajő kis asztal- és ócska karszékekkel.) Testvérem asztalkája — jól van — nagyanyám karosszéke . . . oh, vigyázzanak rá, ez már jó öreg — most a székeket.

TIZENÖTÖDIK JELENÉS.

Voltak. Bizot. Alexandrine.

Bizot. No ugyan szépen utánunk jövel, egy órája, hogy várunk.

Alexandrine. Azt véltük, hogy már itt is hagyott, József ur.

Bizot. Harminczharmadszor kerültük meg a kertet — úgy elfáradtam, majd eldőlök. (A karos székbe akar ülni.)

József. Ide ne — ezt vigyék önök. — Máshova, Bizot atyus.

Bizot. Micsoda? (A kis asztalra akar.)

József. Ej, hagyja el most az ülést.

Bizot. Igen, de —

József. Segitsen inkább egy kissé — fogja — szegény nagyanyám motollája — ezt nagy becsben tartom, mint egyéb hagyományait — itt a rokka — ez éppen önhöz illő . . . no s? tán azt hiszik, hogy haragszom?

isten mentsen (könyveket, iskátulyát vesz el az egyik embertől)
no még ezt, Bizot atyus — aztán meg ezt — itt van
egész könyvtáram.

Bizot (zavartan). Hát teherhordó kocsinak nézesz
engem?

József. Csak hamar, hamar — mert ha a tábornok
itt kap, nem tudom, mitevők leszünk. Oh — nagyanyám
arczképe, hozzá ne nyuljanak — azt magam viszem.

Alexandrine. De magyarázza meg már egyszer
a dolgot.

Bizot. Én ezt nem értem.

Emil. József ur megbolondult.

József. Oh nem — ugy-e, nagyanyám, jól teszem
hogy nem engedem magam megalázni? igent int —
most menjünk; a ki szeret, kövessen, (Indulnak.)

TIZENHETEDIK JELENÉS.

Morin. Eliza, oldalról.

Morin. Mi ez? mit jelent ez?

József (félre). A tábornok! Balsors! — mit sem
tesz, — jöszte, jegyesem!

Eliza. Te mégysz?

József. Mennem kell, testvérem.

Morin. De miért?

Eliza. Szólj, öcsém.

József. Nem lehet — isten veletek. — (Elrohan.)

(Csoportozat — a függöny leesik.)

MÁSODIK FELVONÁS.

(Kis kert Bizot házánál az elyzeumi mezőn. Balra a ház, jobbra, kerti házacska, benne kertészszerszámok. Borostyánokkal fedett alacsony kőfal nyulik a fenékszinig, hol a főbejárás van.)

ELSŐ JELENÉS.

Hilaire, majd József.

Hilaire (pezsgővel teljes kosárral fellép s azt leteszi). Azt mondják, hogy a pezsgőbor könnyű, én ellenkezőt állítok, mert a Saint-Florentin-utczától idáig ugyan-csak meghuzta vállamat. . . . Senki — hát itt mégis alusznak — a menyekző napján? Ugy hiszem, jó helyt járok — Bizot ur legalább azt mondá: zöld- és veresre festett kapu a des Veuves park mellett.

József (a színen kívül). Igen igen, én vagyok . . . jó reggelt, szomszédok!

Hilaire. Ez a József ur szava . . . Csakugyan ő a vőlegény.

József (be vigan). Ugy van, házasodom, ma van a nagy nap, —többé nem lehet nem-et mondani, trallalala!

(Meglátva Hilairét) ah — lám lám, Hilaire apó! ez dicső!
mondja csak, mi hozta ide?

Hilaire. Alázatos szolgálja! — azt kérdezze ön
inkább, mit hoztam ide?

József. Tehát mit?

Hilaire. Hadi élelmi szereket — mint tábornok
ur mondja.

József. Ah! pezsgő — 12 üveggel. — (Komolyan.)
Ez nekem nem tetszik . . . hát azt gondolja a tábornok,
mikép szükségünk van reá, hogy egészségeért igyunk?

Hilaire. Jó — ha nem tetszik tehát. . . . (Vissza
akarja vinni.)

József. Megállj te, vén csoroszlya! . . . még bizony
visszavinné! köszönje meg nevemben tábornok urnak.
Én őt hívám meg lakodalmamra, bort küld maga helyett . . . ez annak jele, hogy haragszik reám.

Hilaire. Azt hiszi ön?

József. Igen ám. Hiszen tudja ön, a miért időnap
előtt elhurczolkodtam házából, a nélkül, hogy isten-
hozzádot mondtam volna neki . . . ah! elégedetlen volt
Morin atyus — de ha megmondtam volna, hogy a dolog
Emil miatt történik, még nagyobb lármát csinált volna.
Én azt mondtam ürügyül, hogy az a lakás messze van
nyomdántól . . . elmúlt s vége. — Jól tettem, hogy hall-
gaték, mert Emil megköszönte azt . . . megismeré hi-
báját, s annak bizonyosságául maga kínálkozott nász-
nagyomul, — ez kibékéltet bennünket. — Azután az a
hires adósság, melly önnek tegnapelőtt bekerült du-

gaspénztárából kifizettetett, nekem módot nyújtott, hogy tőkepénzemhez jussak. — A dolgok tisztában vannak, és én nőszülési ponton állok. — Mondja csak, nem fogunk-e itt derekasan mulatni? Jó eszme volt Bizot atyustól, hogy ezen fontos eseményt házánál engedje végrehajtani.

Hilaire. Kivülről elég csinosnak látszik.

József. Meghiszem azt; mindenik emeletben két egymásba nyíló szoba: — Egyikben ebédelünk — nyolcz személy igen kényelmesen elfér . . . egy kicsit szorulhatunk is, mert tizenheten leszünk. (Mágot czirogatva). Mondja csak, hogy nézek ki.

Hilaire. Nagyszerűen — egész vőlegényesen.

József. Tizenkilencz frankos posztó, aranyozott gombokkal, a legutolsó divat, — remélem, Alexandrine meg lesz velem elégedve, Bizot atyus épen érte ment, mindjárt el fog jönni. — Oh istenem! hány óra? — már alig várhatom, — de ma egész nap tapodtat sem távozom mellőle, zsémbelhet Bizot ur, a mennyit tetszik.

Hilaire. Hogy-hogy?

József. Ez a vén ember azt akarja, hogy még csak ne is tréfáljak feleségemmel . . . ha rá kacsintok, azt mondja, nem illik . . . ha kezét megfogom, botrány, — szegény jó ember, nevetem aggodalmát, mintha nem tudnám, hogy boldogságomra előlegezni annyit tesz, mint meglopni enmagamat. Hanem e percztől fogva nem hajtok szavára, mert ma már nőm lesz Alexandrine. — Lelkemre, ha az még tovább is halasztatnék, nem tudom,

mi lenne belőlem — skarláthideglelést vagy cholerát kapnék.

Hilaire. Ah, ah!

József. Ma reggel szinte alajultam, midőn kapusom rendőrségi iratot adott kezembe.

Hilaire. Oh, oh!

József. Igen, mely 24 órai becsukatásról szól, a miért egy napi polgári őrállást elmulaszték. — És ezt épen ma reggel küldik hozzám nászajándokul. Mondhatom, gyönyörű dolog! — De azt gondolhatja ön, hogy nem vagyok bolond mai napon bemenni. — Folyamodni is akartam, de ez ismét elhalasztaná házasságom. — Itt a levél — lyukba veled — menj te tömlöczbe. (Zsebébe dugja.) De erről ne szóljon ám a tábornoknak, mert ő igen szigorú ilyen dolgokban.

Hilaire. Legyen nyugodt.

József. Most semmi akadály többé — két óra múlva paphoz vezetem Alexandrinemat, onnan templomba, onnan falusi ebédhez, azután a még falusiasabb bálba, azután. . . . Ej, a boldogságot nem csupán a pompa, fény és grófi czim adja meg.

MÁSODIK JELENÉS.

Voltak. Bizot. Alexandrine (menyasszonyi köntösben).

Bizot (magát leporozva). Milly iszonyu homok és por! — a te öltözeted nem piszkolódott be, gyermekem? narancsvirágkoszorúd épségben van? . . . no jó!

Alexandrine. Ah, keresztatyus, itt van József ur, már vár bennünket.

József (eleibe fut). Hogyne vártalak volna? még pedig szivszakadva és régen (megöleli, megcsókolja).

Bizot. Ejnye, ejnye! már ismét?

József. Semmi köze többé hozzá Bizot atyusnak, ő az én sajátom a 312-iki törvénycikk értelme szerint.

Bizot. Mit sem tesz — mindenben mértéket kell tartani.

József. Igaz — jó mértéket — erről az oldalról még valami hiányzik. (Másik arcát is megcsókolja.)

Bizot. Lelkemre, ha ez így megy. . . .

József. Magam is úgy hiszem, hogy így fog menni.

Bizot. Ah! Hilaire ur, nem voltam szerencsés, önt észrevenni. (Alexandrinehez.) A tábornok ur komornyikja. (Fenn.) Megérkeztek már Eliza grófnő és férje?

Hilaire. Később fognak eljönni, addig is egy kis csemegét küldenek általam.

Bizot. Ah, a tábornoktól?

Hilaire. Hanem, bocsánat, én megyek, mert várnak reámt.

Bizot. Üdvözlöm tábornok urat. (Hajlongások közt kikiséri.)

József (Alexandrinehez, mindkét kezét megfogva). Édes jó angyal! (Rá nézve.) Oh, milly szép! — ha meggon-dolom, hogy két óra múlva egy igen szavam által, mellyet olly szíves örömmel fogok rebegni, ez mind sajátom lesz . . . hát te örülsz-e?

Bizot. Már ismét?

Alexandrine (szemeit lesütve). Még kérddheti, József ur?

József (megsókolja). Nesze József uradért.

Bizot (közibők megy). Millingós! ez már sok,— ha ez tovább is így tart, tüstént elmegyek. — Ha jól felvesszük, ez véghetetlen boszantó dolog.

József. Boszantó? mintha Bizot uram szelidebb lett volna fiatal korában! — de ne hunyorgasson úgy jegyesemre, hiszen egészen elijeszti.

Bizot. Hát még! — de szinte mindent feledek miattad — a fogadás — vendégek jegyzéke . . . kinek kinek neve tányérára iratván, hogy a zavar kikerültesék. (A ház felé indul.) Csak hamar papírt, papírt!

József. Nem oda, nem oda — mindent az ásók, kapák, gereblyék lakhelyén fog ön találni — oda tévém át bureauját, mivel felül helyet kelle csinálnom.

Bizot. Okosan tetted — remélem, csak nem törtél össze valamit?

József. Ej, érték én ahhoz.

Bizot. No tehát lássuk — szedjük rendbe; először is. . . .

József. A vőlegény s menyasszony.

Bizot. Az magában értetődik. (A kerti házacskába megy beszélgetve). Aztán Emil gróf és Eliza grófné.

Alexandrine. Ha nem csalódom, épen itt jönnek.

József. Annál jobb — látszik, hogy pontosak.

Bizot (a házacskában). Lebrun néni, Potin sógor-asszony.

József (a szin mélyén). Ah, de hisz az nem sógorom — várj csak — nem ám, — megint az a hórihorgas Lucenay.

Alexandrine. Ő nem jön be, — köszön és távozik.

József. Tehát jó utat. (Félre.) De hát hol van Emil násznagyom?

HARMADIK JELENÉS.

Voltak. Eliza (ünnepileg öltözve, bejő sebesen).

Eliza (félre). Férjemet gyanusítani! azt állítani, hogy engem megcsalt, — oh nem — ez lehetlen. — (Igyekszik titkolni lelke háborát.) Ah! ön már itt van, kis öcsém? s te is, József?

József (félre). Felindultnak látszik. (Nyilván.) Hát férjed?

Eliza. Emil? (Félre.) Mit mondjak?

Bizot (visszajő). Így — most minden rendén — úgy vélem, senkit sem feledék ki . . . ah — isten hozta nagysádat. (Józsefhez.) S te nem is mondd, hogy megérkezett! hát gróf ur nem jött kegyeddel?

Eliza. Majd eljő — nem akarám önöket várakoztatni — s magam jövék előre.

Bizot. Oh — az már szép nagysádtól. — (Józsefhez.) Nesze, tedd helyre ezeket.

József (félre). Köszönöm! inkább szeretnék kis jegyesemmel maradni, — ő tud ahhoz, — érti az illedék szabályait.

Eliza (lassan Józsefhez). Maradj, beszédem van veled.

József. Ah!

Bizot. De — ni ni! Toutain anyót . . . talán elvesztettem.

Eliza (lassan Józsefhez). Távolítsd el őket, ha lehet.

József. Mindkettőt? Alexandrinet is? én pedig azt akartam, hogy . . . (Eliza integet neki.)

Bizot. Ah, megvan, megvan! — lábammal tápostam Toutain nénit.

József. No, most tehát rendezze el ön vendégeit, ez családi dolog; — eredj, Alexandrine, segíts Bizot atyusnak.

Alexandrine. No hát gyerünk, keresztatyus.

Bizot. Menjünk, menjünk, gyermekem, ha grófné ő nagysága megengedi — egyébiránt egy percz mulva ismét öné vagyok. . . . De, ni ni, a pezsgőt a napon hagyták hűteni. (Felveszi a boros kosarat, másik kezével Alexandrinet vezeti.)

Alexandrine. József, ne maradjon el sokáig.

József. Nem nem, kis galambom. (Megcsókolja.)

Bizot. He! mi az ismét?

József. Egy kézszorítást, atyuskám.

Bizot. Ej, ej! hogy tudja zavart helyzetem használni a kópé!

NEGYEDIK JELENÉS.

József. Eliza.

Eliza (félre). Engem megcsalni — ez iszonyu lenne!

József. Ketten vagyunk, most beszélj. (Látván, hogy Eliza könyeit törli.) Nagy isten! hogyan, Eliza, te könyezel? szólj, miért? — magyarázd ki magad.

Eliza. Tehát, ezelőtt egy órával már készülék hozzád, midőn Emil hozzám jő s azt mondja, hogy bizonyos sürgetős dolog miatt nem jöhet velem, de nem sokára itt lesz — képzelheted, mennyire ellenem volt nyilatkozata.

József. Elhiszem, csak eljőjön.

Eliza. Én is így szólék magamban — azonban ide-érvén, egy ember, — ki, ugy látszik, már rég óta keresi az alkalmat, velem találkozni. . . .

József. Lám, lám!

Eliza. Előmbe jő, s azon perczben, midőn kocsimról leszállék. . . .

József. Jól van már — ismerjük azon urat.

Eliza. Ah!

József. Emil legjobb barátja; — de folytasd.

Eliza. Tehát azon férfi, ki, hihető, már várakozott reám, hozzám jő s karját ajánlja, hogy az országuton keresztül vezessen.

József. Tovább, tovább! . . . a szerelmi nyilatkozat. . . .

Eliza. Tettetém, hogy nem értem azt; de midőn Emil viseletét gáncsolni kezdé, szánalmat szinlett irántam, tudtomra adván, hogy a menyegzőre hijában várom férjemet, mert nem fog eljönni. . . .

József. Hogyan? no, az lenne ám még szép dolog, hogy násznagyom cserben hagyna — s ismét elhalasztatnék menyegzőm.

Eliza. Ez még nem elég — azt is mondá, hogy férjem jelenleg más nő karjai közt édeleg.

József. Hogyis ne! szemtelen, hazug!

Eliza. Hozzá tevén: hogy azt meg is bizonyíthatja.

József. Ah!

Eliza. Ekkor, megvallom, közel valék az ájuláshoz, s Lucenay használván zavart helyzetemet, eltulajdonítá virágomat — egyszerű viola-csomócskát — melly nekem olly kedves volt, mert Emilemtől kapám ma reggel.

József. Ki kell vala tépned kezéből.

Eliza. Ugy van, — s e méltatlanság miatti gerjedelmemben talán meg is tettem volna, hanem a közelgők zaja ebben gátot vete. A gróf eltávozott, valamit hebegve, — remélve, — mint mondá, — hogy szavait nem sokára igazolni fogja.

József. Nem sokára? tehát itt közelében ólálkodik! de hol, hol?

Eliza. Nem tudom — úgy hiszem, talán a szomszédházban. Egyébiránt, kár e megvetésemre méltó emberrel

tovább is foglalkoznunk. József, akarsz nekem egy kis szolgálatot tenni?

József. Hogyan? akarok-e? hisz jól tudod, hogy éretted. . . .

Eliza. Jól van, öcsém, — menj tehát gyorsan a Tuillériákba.

József. A Tuillériákba? most?

Eliza. Igen, ott van a találkozó, mint a gróf állítja.

József. Ej, ne hidd azt, édes néném.

Eliza. E bizonytalanság kínosabb, mintha tudnám — kérlek! —

József. Hátha addig megérkeznek a nagy rokonok?

Eliza. Hisz nem messze van.

József. Igen — egy macskaugrás.

Eliza. Hát megtagadod?

József. Oh, dehogy . . . hanem gondold meg csak, hogy most mátkámat itt hagy. . . . (Látván Elizát sirni.) Oh, ha most körmeim közé kaparíthatnám! . . . s én még sajnáltam s neheztelék, hogy a tábornok nem jó menyegzőmre — most már örülök rajta.

Bizot (ablakon). Nem, nem csalatkozom — ez ő! József, József!

József. No s?

Bizot. Jön a tábornok.

József. Ne neked!

Eliza. Az atyám?

Bizot. Személyesen — megismerém lovait — Hilaire most emeli ki a kocsiból — a töltés árkan átjönnek — ide, ide! erre! Meg akart lepni bennünket — meghalok örömemben. Alexandrine! hamar, egy személylyel többre terits, — ki kell toldani az asztalt. (Visszavonul.)

József. Oh istenem! — igen — csakugyan ő!

Bizot (előtűnik). Hej, József, József! még valamit extra kell rendelni a fogadással, — iróstésztát vagy pástétomot.

József. No, most jön már a hadd el hadd — mit tegyek? hugom siró szemmekkel, — Emil nincs jelen — s miatta ismét elhalasztatik házasságom.

Eliza. Mit fog a tábornok gondolni?

József. No, no — szedjük rendbe magunkat, főleg te, néném, töröld le gyorsan könnyeidet, én majd kiilesem a pillanatot, hogy a Tuillériákba illanhassak. No s meg vagy elégedve?

Eliza. Jó testvér!

József. Csitt! légy okos! (Féltre.) El kell mennem, mert násznagy nélkül nem házasodhatom.

Bizot (az ablakon). Ugy ugy — okvetlen ki kell az asztalt toldani. József, láss utána te is — mindjárt lemegyek.

ÖTÖDIK JELENÉS.

Voltak. Tábornok. Hilaire.

Morin. Jól van — nincs többé szükségem karodra.
Hilaire. Várákkozzék a kocsi, tábornok ur?

Morin. Micsoda ostoba kérdés ez? csak nem megyek gyalog az egyházba — menj vissza Péterhez s várjatok. (Mefogja József fülét.) Ugy-e nem vártál, te ugri-füles?

József. Hogyan? ön ez, tábornok ur? ön megalázza magát esküvőre?

Morin. Az egész menyekzőre — de mi bajod?

József. Nekem, tábornok ur? semmi, hanem a szerencsét álmodni sem merém — az öröm — a meglepetés. . . .

Eliza. Tábornok ur! ez árulás!

Morin. Szja! már én így szoktam; ti mind azt hívétek, hogy komolyan megvetém a meghívást. Meg akarám büntetni ezt a kópét, a miért hirem s tudtom nélkül elhagyá házamat . . . hanem itt vagyok, s az egész napot veletek fogom tölteni.

József. Az egész . . . (Félre.) Ez furcsa lesz, kivált ha Emilt meg nem találom.

Morin. Hej! — mit motyogsz ott magadban?

József. Azt mondom, hogy mindnyájan magunkon kívül leszünk.

Morin. De Emilt nem látom — hol van?

József. No — most benne vagyunk.

Morin. Ő nem jött el?

József. De igen, tábornok ur! . . . ah, milly szép napunk van.

Eliza. Itt volt, atyám!

Morin. Nem maradhatott nejével?

József. Nem azért, tábornok ur, — hanem . . . egy pompás új kocsin tesz próbasétát . . . nemde, Eliza ?

Eliza. Ugyvan ?

Morin. Azt máskor is megtehetette volna.

József. Oh igen — hanem minthogy Cremieux ur istállója ide nem messze van, tehát odagyalogolt, hogy egy-pár paripát megpróbáljon.

Morin. Hát miért azt ismét ?

József. Miért ? hát azért, mert — igen pompás angol paripa.

Morin. Hiszen imént azt mondád, hogy kocsizni. . . .

József. Igen hát ! (Félre.) Na, most rendre lövöm a bakokat.

Morin (nyugtalanul). Imént kocsiról szólottál ?

József. Igen igen ! kocsiról és lóról — egyik mit sem ér a másik nélkül. — Hát látott ön valaha kocsit ló nélkül szaladni.

Morin (nyugtalanul). Eh ! menj pokolba hazugságaiddal.

József (lassan). Magam is azt akarom.

HATODIK JELENÉS.

Voltak. Bizot (a házból).

Bizot. Oh, jó isten, milly zavarban vagyok a szerencse miatt, mellyben ön jelenleg részesite, tábornok

ur! — bocsánat, de eszem egy kissé barangolni ment az öröm miatt.

Morin. Jó napot, derék Bizot!

Bizot. No s, József, a mit rád bízam?

József. Legyen nyugodt ön — minden lesz — pástétom, íróstészta, makaroni... hanem itt a napon hagyja ön pirulni tábornok urat? vezesse fel — s szolgáljon egy pohár maderával ő nagyságának.

Bizot. Igazad van — igazad van, — szinte feledém — lesz szerencsém, tábornok ur?

Morin. Miért ne, Bizot ur.

József (Elizához). Én elilanolok — csitt! — ezt érted teszem. (Elillanol.)

HETEDIK JELENÉS.

Voltak József nélkül.

Morin (Bizothoz). Elfogadom — s együtt iszunk a menyasszony egészségeért, kit meg kell csókolnom.

Bizot. Itt van ő, tábornok ur! — egy kis csemeget készit a nagy rokonok számára, kik legott megérkeznek.

Morin. Karodat, Eliza! hát József hová lett?

Eliza. E perczben volt itt.

Bizot. Az a szélpál még menyekzője napján sem tud veszteg maradni — József!

Hilaire. József ur? épen most láttam egész erejéből szaladni.

Morin. Szaladni?

Bizot. Ah — tudom már — a fogadóba ment, hogy tábornok ur számára különös étkeket készíttessen.

Hilaire. Oh nem — ő a parkon futott keresztül.

Morin. Hogy lehet az?

Bizot. A parkon?

Eliza. Ej, dehogy — Hilaire csalatkozik.

Bizot. Ugy van, csalatkozik.

Morin (Hilairehez). Menj, bizonyosodjál meg felöle — mondjad neki, jöjjön, mutassa be nekem kis nejét.

Hilaire (bejelenti Emilt, kit jöni lát). Emil ur!

NYOLCZADIK JELENÉS.

Voltak. Emil.

Morin. Ah — ön az, fiam uram!

Emil. Ön itt, atyám? tehát meglepés — ez örömet okoz Józsefnek.

Eliza. A gróf elámitott — oh én boldog!

Morin. Micsoda dolog az? itt hagyni nőt? hát elébb való kocsizási dühöd kielégíteni.

Emil. Hogyan?

Morin. Aztán lovagolni — s isten tudja még, mit nem.

Emil. Igen, de...

Eliza (lassan). Csitt!

Emil (szinte). Mi lelte?

Eliza. Semmi — igen nyugtalan valék miattad.

Emil. Miért? hát nem mondtam, hogy eljövök?

Eliza. Igen . . . remegtem . . . de ok nélkül, mint látom.

Bizot (Hilairehoz, ki visszajött). No s?

Hilaire. Mint imént mondtam — a fogadóban nem látta senki.

Emil. Kit?

Morin. Józsefet, — képzeld, ez a hóhortos eltűnt.

Eliza. Majd visszajő, atyám — menjünk fel.

Bizot (kiáltva). Ah!

Mind. Mi az?

Bizot. Megvan — tudom már, hol van.

Morin. Hol tehát?

Bizot. Ah, átkozom a lelke, — ez mégis sok.

Morin. Nyögje ki már ön.

Bizot. Képzeld, tábornok ur, reggel óta nem csinál egyebet — ő látja, hogy el vagyok foglalva, — nem igaz?

Morin. No s?

Bizot. No s, tudja ön, hol van?

Morin. Mondja ki hát, az istenre kérem!

Bizot. Ha mondom, hogy nem lehet. (Ablak alá megy.)
József! József! nézze ön, még nem is felel. Tudtam hogy ott van. József! lejössz onnan, te nyalakodó macska? . . . József! Alexandrine! Alex . . .

Alexandrine (az ablakon). Keresztatyám!

Bizot. Mit akar veled?

Alexandrine. Kicsoda?

Bizot. Kicsoda? hiszen tudod, József! Pedig hogy megtiltottam neki. (Tábornokhoz.) Igaz, mindig lesi az alkalmat, hogy vele egyedül lehessen, hogy csókolódhassék — oh ez botrány! József!

Alexandrine. Nincs itt — én nem láttam.

Bizot. Hogy ne láttad volna! hát nincs ott József?

Alexandrine. Nincs, ha mondom.

Bizot. Ez különös.

Morin. Bizony különös ez!

Alexandrine. Hát nem tudja ön, hol van? ön nyugtalan miatta? oh istenem! József! József ur! oh jaj! valami szerencsétlenség történt rajta! oh, oh! (Sir.)

Bizot. Ej, dehogy!

Alexandrine. De bizony . . . oh istenem, istenem! (Visszavonul.)

Bizot. No, most már meg sir. (Törött tányérok csörömpölése.) Jaj, összezuzza tányérait — elment az esze. — Alexandrine! (A tábornokhoz.) Bocsánat, — felmegyek, ezek a fiatal leányok mindig tulságosak. (A későbbi kar zenéje hallik.) Ah! itt jönnek a rokonok — most már csakugyan tudom, hol József; elibök ment. . . . Alexandrine, kis bubácskám, ne sirj, itt van már — itt van vőlegényed! (El a házba.)

KILENCZEDIK JELENÉS.

Voltak Bizot on kívül, majd rokonok, később Bizot s Alexandrine.

Morin (vigan). E szép dolog—ugy látszik, mi azért vagyunk itt, hogy a vendégeket elfogadjuk. (Emilhez.) Látod köztök Józsefet?

Emil. Nem, atyám.

Morin. Nem?

K a r.

Siessünk

E mai nap ünnepére,

Készülve

Tánczra és zenére.

Bizot (visszajő Alexandrineval). No — el a könyekkel, kis bohó — hisz itt van már. József! József!

Alexandrine. No lássa ön, hogy nincs.

Bizot (vendégekhez). Hogyan? hát nem ment önök elébe?

Morin. Ej, dehogy!

Egy rokon. Mi nem láttuk.

Eliza (Alexandrinehoz). Nyugodjál meg. (Lassan.) Én tudom, hol van.

Alexandrine. Ah!

Bizot. Elvesztem eszemet. Érti ezt, tábornok ur?

Morin. Az ördögbe! dehogy értem.

Eliza. El a haraggal, atyám, ő itt van.

Bizot. Hol, hol?

Morin. No — valahára.

Mind. Igen, igen, itt van ő.

TIZEDIK JELENÉS.

Voltak. József izzadtan befut.

József. Ah! pokolbeli melegem van.

Morin. Honnan jössz?

Bizot. Hol voltál?

Alexandrine. Igen, igen, uram!

József. Egek! de melegem van — megfúlok!

(Lassan Elizához.) Nem találtam meg.

Eliza. Ő itt van.

József. Ah! (Meglátva őt.) Csakugyan, most már tudom, miért nem találtam fel, — no mit sem tesz — így még jobb szeretem.

Bizot. No s? — nem felelsz? hol voltál? hát az étkek?

József. Micsoda étkek?

Bizot. Mellyeket rád bízam; — hát nem azért mentél? hol voltál hát? hol voltunk?

József. Hol, hol? hát ne mutasson olly haragos képet!

Bizot. Jól van, jól; hanem még mind nem tudjuk, honnan jössz.

Alexandrine. S egészen izzadt. — Csak nézzék, hogy néz ki.

József. Patvarban — mert futottam, mert melegem van, félvén, hogy várni fognak reám — azt hívém, hogy mindjárt fel fogom találni.

Bizot. }
Morin. } Mit?

József. Azon valamit, melyet kerestem.

Eliza (integet neki).

Bizot. Tudtunkra kell vala adnod.

József. Hogy keztyüért megyek a Rivoli-utczába?

29 sousért szépet lehet ott kapni.

Bizot. Keztyüért? hazudsz — csak lássa az ember! hisz meztelen kézzel van, — s ujdonan új keztyűjét most találtam meg az asztalon — itt van nálam.

József. Igen — épen akkor jutott eszembe, mikor venni akartam, hogy van nekem tisztességes keztyűm.

Bizot. Te hamis uton jársz.

Morin. Ez furcsa.

József (egy rokonhoz). Köszönöm, szép rokonok — s miután mind együtt vagyunk, jó lenne, ha indulnánk.

Bizot. Igy csak nem mehetnek a vendégek; — Alexandrine, kész minden odafenn?

Alexandrine. Igen, keresztatyám.

József. Majd ha visszajövünk.

Bizot. Nem, nem! semmi esetre. Hiszen még csak 11 óra, a lelkész pedig csak délre vár bennünket.

József. No hát siessünk — mindenek felett a menetre kell vigyáznunk. Ha tábornok ur kegyeskednék karját jegyesemnek nyújtani.

Morin. Bizonyosan — hiszen csupán azért jöttem.

József. Bizot ur nénémme! , sógorom Miron unokahággommal, én Toutain nénivel. sat.

(Kar az iménti dalt énekli s bemennek a házba; egy szolga jelenik meg a kapunál, József visszanéz s meglátja.)

József. Hát ez mit akar? engem keres talán? bocsánat, Toutain néni — csak menjen, szeretném tudni, mit akar ez a ficzkó.

TIZENEGYEDIK JELENÉS.

József. Szolga.

Szolga (titkolódzva). Emil grófot keresem.

József. Morin Emilt?

Szolga. Csitt! — igen — itt van?

József. Szólani akar vele? hát kövessen.

Szolga. Egyedül van?

József. Egyesegyedül, apjával, nejével és tizen-négv rokonommal.

Szolga. Ohó!

József. No s, mi baj?

Szolga. Pedig nagyon sietős, mert választ kell vinnem.

József. Választ? (Félre.) Te ismét gyanus vagy előttem zöld szolgaruháddal. (Fenn.) No hát jöjvön, majd megkapja a választ.

Szolga. Oh nem, csak ezt a levelet. . . .

József (elveszi). Majd kezébe adom.

Szolga. De . . .

József. No legyen csak nyugodt — ön jámbor ficzkónak látszik, — higgye el, át fogom adni. (Megszagolja.) Tudtam, fogadni mertem volna.

Szolga. No tehát, mivel kegyed olly jó, csak ezt kérem minélelőbb, — mert azon személy . . .

József. Igen — ürnöd. . . .

Szolga. Én nem mondtam.

József. Nem, nem — csak tovább — mond csak, azon személy. . . .

Szolga. Percz sincs veszteni való, — mert lehető, hogy még ma elutazunk Parisból.

József. Ah!

Szolga. Hogy Florenczbe visszamenjünk.

József. Jó utat.

Szolga. De ugy látszik, a választól függ elmenetelünk.

József. Ugy-e? (Félre.) No tehát várhattok reá.

Szolga. Mi tetszik?

József. Azt mondom, ugy tartsa, mintha Emil már el is olvasta volna e levelet.

Szolga. Ezer köszönet. (El.)

József. Nincs miért! Hogy ha csupán Emil válasza tartóztatná vissza Parisban urnédat, akár mindjárt befogathat s utnak indulhat, — majd átadom a levelet, csak azt várd. — Emil talán legott találna alkalmat, hogy e ravasz olasz hölgy után suhanjon — akkor aztán, isten hozzád násznagyom! — majd csak post restante hagyjuk

e levélkét. (Czimét nézi.) 'Emil grófnak' — milly macskakarczolás — akármi legyenek, ha szebben nem írok.

TIZENKETTEDIK JELENÉS.

József. Alexandrine (a házból).

Alexandrine. No s — József ur, jöjön már.

József. Ah, a jövődöbeli kis polgárné. (Eldugja a levelet.)

Alexandrine. Mi az, mi az?

József. Az — az — ?

Alexandrine. Igen, igen, a mi a kezében volt.

József. Az én kezemben?

Alexandrine. Igen, uram — levél, mellyet titokban olvasott.

József. Csitt . . . dehogy!

Alexandrine. De hiszen jól láttam.

József. Lassabban! — látod ezen levél olly dolog . . . no de később majd megtudod.

Alexandrine. Nem, nem, uram, én most akarom.

József. Alexandrinekám! de ha szavamat adom . . .

Alexandrine. Nem hiszek önnek — látni akarom.

József. Hogyan? ön féltékeny?

Alexandrine. Ugy van — az vagyok — s ha ön már esküvésünk napján titkolózik s leveleket fogad el, hát még később hogy lesz? (Sir.)

József. Iholni! már megint sir — milly vizenyősek ezek a nők! de ha becsületesemre mondom. . . .

Alexandrine. Szót sem hiszek; ön megcsal. — Tehát azért illant el ma reggel olly titkosan! ez borzasztó, ez méltatlanság! ön hűtelen — hálátlan — szörnyeteg!

József. Majd meghal értem — oh, beh kedves a lelkem! no no — nyugtassa meg magát, Alexandrineám.

Alexandrine. Nem, nem — hagyjon el!

TIZENHARMADIK JELENÉS.

Voltak. Bizot, majd Morin, Eliza és Emil.

Bizot. No s, no s? mit jelentsen ez? uram bocsáss meg, ők veszekesznek!

Morin. Hogyan! talán csak nem perel menyaszszonyával ez a kópé?

József. Oh, dehogy — hiszen ő. . . .

Bizot (belevág). Az nem igaz, Alexandrine illyesmit nem tehet.

Eliza. Jó isten! de hát mi történt?

József. Jól van — nagyon jól — testverém, atyám, mindnyájan, az egész világ. . . .

Morin. Mi volt a koczkodás oka? lássuk, mi bajod volt kis mátkáddal?

József. Semmi . . . igazán mondom, semmi.

Bizot. Hát mért keserited őt?

Morin. Igen — mért sir?

Alexandrine. Oh keresztyám, levél — női levél, bizonyosan tudom . . . elrejté, mikor jöttem s nem akarja megmutatni.

József. Nem akarom, mert. . .

Bizot. Szerencsétlen! tehát való?

Eliza. Hogyan, öcsém?

József. De ha mondom. . .

Alexandrine. Önnek levél volt kezében.

Bizot. Volt levél kezében? igen vagy nem? felelj!

József. Igen, volt; de bizonyos okból. . .

Bizot. Micsoda okból? ki vele! csak a rossz tettet szoktuk titkolni.

Alexandrine. Pedig ő titkolja.

József. Igen, titkolom — most már csak azért is titkolom.

Bizot. Semmi tréfa — mi komolyan beszélünk; nemde, tábornok ur?

Morin. Ugy van — rosszul tevél, — helyzetekben cselszövényeket koholni!

József. Csak rajta!

Bizot. Szeretöt tartani!

József. Csak tovább, tovább.

Emil. Ez nem illik.

József (félre). Még ez is!

Alexandrine. Ez borzalom.

József. De esküszöm mindenre, a mi szent. . .

Bizot. Ne esküdjél hamisan, te Judás! mint imént a keztyű miatt.

József. No s — mi baja keztyűmmel?

Bizot. Hallgass, Iskáriótes! mi már mindent tudunk.

József. No jó! ha mindent tudnak, hát legyen!
van elég szeretőm — kettő, három, négy. . . .

Alexandrine. No — maga is megvallja.

József. Huszonöt — minden városrészben van.

Alexandrine. Ah!

Bizot. Ej, — ne hidd, leányom — az lehetetlen!
többet mond hiuságból. — Hiszen ha úgy volna, 146-
nál többre menne — mit tenne velők, jó isten!

Eliza. A menyasszony rosszul van.

Bizot (ápolja). Kedves gyermekem!

József. Hagyják el — majd felviszem.

Bizot (eltaszítja). Ne nyulj hozzá, nyomorult pártos!
megtiltom, hogy kövess. — Nem fogod nőül venni. —
De mi is tartóztat, hogy átkom nem szórom a nyomor-
rultra?

Morin. Rajta, rajta, Bizot ur!

Bizot. Nem, tábornok ur, engedje meg, hadd su-
hanhasson ki átkos szavaim alól. — Hálátlan fiu! taka-
rodjál előlem, vagy rettegj a dühös keresztapa ha-
ragjától.

József. Azt nem teszem, hanem be fogom bizo-
nyítani ártatlanságomat.

Bizot. Szót se többet! Bátorság, leányom. (Józsefhez.)
Hová jössz?

József. Hová? a hová önök.

Bizot. Azt nem engedem.

József. Ördög és a pokolnak minden zegezuga!

Bizot. Még sérteget! — jó . . . legyen! tehát

átkom reád, háladatlan ember! (A házba viszi Alexandrinét.
József fel s alá sétál.)

TIZENNEGYEDIK JELENÉS.

Morin. József. Emil.

József. No szépen vagyunk — ez aztán a vig
menyegző!

Morin. No s, ifju uram, most rajtunk a sor.

József. Mi tetszik, tábornok ur?

Morin. Lássuk, miben van a dolog? ugy-e tréfa,
bohóság?

Emil. Minden esetre.

József. Nem — az sem, tábornok ur, — hanem
ön láthatja most a nők és férfiak igaztalanságát — mert
ha Bizot atyus meghallgatott volna. . . .

Morin. Engem meg fog hallgatni; hanem lássuk
azon levelet, mutasd.

József. Önnek?

Morin. Igen, igen!

József (félre). Hm! de hát miért is tagadjam el
testvérem és ő tőle?

Morin. No s?

József. Tábornok ur! igaz, fáj szívemnek, hogy
önnek meg nem mutathatom, de. . . .

Morin. Tehát megtagadod?

Emil. Miért?

József (félre). Még ez kérdi: miért?

Emil. Hát nincs atyámban bizalmas?

József. Nem; hanem egészen más dolog. . . .

Morin. De ha megigérem, hogy senkinek sem szólok, s kiegyenlitem a dolgot! — no — add ide!

József. Ne is kérje, tábornok ur — sajnálom, de okom van rája; nem lehet.

Morin. Másnak, hiszem — de nekem. . . .

József. Önnek még kevésbé.

Morin. No, ez furcsa! — tudod-e, hogy ez a megátalkodottság végtelen boszantó? hát kétkezel számban?

József. Én? ah, atyám!

Morin. No, hát mitől félsz? még egyszer, mutatod, vagy nem?

József. Lehetetlen.

Morin. Menjetek hát mind a pokolba! s elég gyöngé voltam szeretni e semmirekellőt — s remélém, hogy kibékitem családjával.

József. Hiszen abban nem gátolom tábornok urat.

Morin. Isten mentsen! s minthogy ennyire ment a dolog, tehát távozom.

Emil. Atyám!

Morin. Jó — tehát halld végszavam : együtt hagylak benneteket, fiatalok nyíltabb szívéek egymás között. (Emilhez.) De ha irántad is tartózkodó lesz, itt hagyom a menyegzőt és megsemmisítem a házasságot. (El a házb.)

TIZENÖTÖDIK JELENÉS.

József. Emil.

József. Házasságom megsemmisíteni! — a dolgok, mondhatom, igen jól mennek!.. a pap meg várakozik... ennyi baj, és mind másért! aztán kívánjon az ember sógort magának — kivált illy gróffélét — kinek nap-estig semmi dolga; — ha úgy foglalkoznának, mint mi, bizony nem jutna eszökbe nejöket megcsalni, s szeretőket tartani. (Emilre néz.) Lenne csak még leány Eliza, — inkább akárkihez adnám, de grófhhoz semmi esetre.

Emil (méltósággal). Légy őszinte, József — lehetséges-e?

József. Mi tetszik?

Emil. Nagyon csodálkozom, hogy így megfélemedzel magadról.

József. Ah! ön akar nekem erkölcsi leczkét tartani?

Emil. Nem épen.

József. De csak rajta! ezt már szeretném öntől hallani s tapasztalni, miként űz csúfot belőle! ha ha ha! most lesz mit nevetni. (Üléssel kínálja.) Tessék! (Leül.) Erkölcsiséget egy személyre! — csak melegiben!... no megvan?

Emil. Hisz én nem teszek szemrehányásokat.

József. Nem? milly nagylelkű ön!

Emil. Csak azt csodálom, hogy te, kit mindég ére-
nyesnek tartottam . . .

József. Jól megy.

Emil. Olly nyugodt vérűnek. . . .

József. S ki meri az ellenkezőt állítani?

Emil. A történetek—hirtelen eltűnése . . . az a levél.

József. Hát ez hozta önt ellenkező véleményre
felőlem?

Emil. Bizonyosan.

József. Hátha mindezek nem magamért történ-
tek volna?

Emil. Hogyan?

József. Ha mind ezek másért történtek volna?

Emil. Másért?

József. Igen — kit ön igen jól ismer — olyanért,
ki igen erős az erkölcsiségben.

Emil. Ah!

József. Majd olly erős, mint ön, — hízélgés nélkül
mondom.

Emil. De hát ki?

József. Csak lassan — neve ezen levél czimlapján
van. (Kiveszi zsebéből.)

Emil. No s, azon levél?

József. Ime!

Emil. Szent isten, Mathild!

József. Igen, Mathild! tehát Mathildnak hívják!
— mondhatom, szép uri név.

Emil (olvas). Ismét? mindig szemrehányások! tehát hasztalan titkolám előtte megváltozásom- s hidegségemet.

József. Ah, szemrehányások! hogy már nem szereti, bravó!

Emil. Milly szenvedély!

József. Nincs inyére a madamenak, — bizonyosan azért akar utazni.

Emil. Valóban, — még ma, ha nem futok tüstént őt megnyugtatni. . . .

József. De nem fog ön menni.

Emil (olvas). „Csak egy szót, s maradok.“

József. De ugy-e, Emil, hogy azt nem fogja ki- mondani? testvéremre gondoland, ki önt annyira szereti! — és reám, kit ön miatt vádolnak, ki mindent magamra vállalék, hogy atyja haragja- s neje kétségbe- esésétől megmentsem.

Emil. Derék József! te megszabadítál engem.

József. A váltóról nem is szólok, mellyet önét kifizettem.

Emil. Hogyan, te voltál?

József. Hagyjuk el! már ugyanis visszakaptam pénzemet.

Emil. Miként háláljam meg?

József. Ugy, hogy nálunk marad . . . ön haboz?

Emil. Nem — de . . .

József (félre). Ah, te habozol? (Fenn.) Egyébíránt, hisz ön násznagyt, azon esetben más után kellene lát-

nom — s találnék is itt közelben ... pedig jó barátja, ki csak az ön távozását várja, hogy helyét elfoglalhassa.

Emil. Micsoda?

József. Kérdezze meg csak Elizától.

Emil. Mit?

József. Hisz ismeri azt a régi nótát:

Ha a férj elmegy hazulról —
Barát legott találkozik,
Ki a nővel öröm- s búban
Egész szivéből osztózik.

Emil. Mit akarsz ezzel mondani? szólj nyiltan, vagy mindjárt Elizához megyek, s kérdőre vonom.

József. Oh, ne fárasztson magát — mit sem fog önnek szólani. Az erényes nő meg szokta vetni az illy nyalakodókat, s nem kinozza férjét még azzal, hogy róluk szót is tegyen. Én is csak azért hoztam elő, mert ön erőltetett reá, s mert nem akarom, hogy őket viselete által fölfegyverkezze.

Emil. Hogyan? merészlettek volna ...? de én esztelen ... te csak azért beszélsz, hogy engem megijessz s maradásra bírj; nemde úgy van, Józsi?

József. Ugy-e meghökkent? ezt már szeretem, — és szinte haragszom, hogy a gróf nincs jelen ... most tapasztalná legalább, hogy a látszat megcsalta, s hogy önt hijában rágalmazá neje előtt, mert őt még mindig szereti.

Emil. Tehát a gróf lett volna?

József. Ki, míg ön a Tuillériákban, vagy isten tudja, hol járt, karját, szolgálatát ajánlá Elizának.

Emil. Loucenay? az lehetetlen.

József. Ugy van! — ezek a házaspárok soha sem akarnak binni.

Emil. De honnan gyanítod?

József. Ej, patvarba! — testvérem méltatlanságából, — mert ön barátja szerelmi nyilatkozás között erővel elvevé tőle azon violacsomócskát, melyet ma reggel ön neki adott. . . . Oh, ha ott lettem volna, vagy testvérem meg nem gátol . . .

Emil. József! mondd, hol irhatok néhány sort?

József. Itt e házacskában.

Emil. Jó!

József. Ah, talán kihívás? verekedni akar azon veszélyes emberrel?

Emil. Eh!

József. Hallottam hírét — ő megölné önt.

Emil. Légy nyugodt, csupán fel akarom menteni nőt iránti gondoskodásától. — Hilaire tán közel van, menj, keresd fel, s hidd ide. (Mentében.) Drágán fog fizetni szemtelenségeért.

József (magában) Világos! verekedni akar. . . . És nénémért! ah, ez dicső, — s a nápolyi nőre többé nem is gondol — minden jól menne, a gróffali dolgot kivéve. Hogy gátoljam meg? egyáltalában nem akarom, hogy vivjanak, mert ha Emilnek a fülét le találná vágni, testvérem meghalna. A világ is mit gondolna felőle! azt hinnék, komolyabb dolgok történtek, — hogy Eliza vétkes. Oh, nem, nem! ők nem fognak verekedni; inkább

— no mért is ne! épen itt közeliben ólalkodik, egyéb-
iránt én Eliza testvére vagyok, — s nekem is vannak
jogaim megakadályozni ez embert, hogy néném becsü-
letében gázoljon. . . . Csak rajta! — de ha nem fo-
gadja el? akkor. . . . (Pofonütést mutat s elfut.)

TIZENHATODIK JELENÉS.

Emil (a házacskában). Alexandrine. Eliza.

Emil. No, pimasz — majd meglátjuk most . .
ah, Eliza!

Eliza (Alexandrinehoz). Jöjön csak, öcsécském —
bizzék barátságomban s meg fogja látni . . . lám, lám —
ezek nincsenek itt, — mit sem tesz, — bizonyos lehet
ön benne, hogy félreértés az egész dolog.

Alexandrine. Adná a jó ég!

Eliza. Ismerem én Józsefet, tüzes indulatu, de
szíve igen jó. Öcsém képtelen önt megcsalni.

Alexandrine. Hiszen nem kívánok egyebet, de
a mondottak után. . . .

Eliza. Azt mérgében tette; ha egyszer ön vele
nyugodt állapotjában beszélend, minden világosságra jő.
— Tudja meg azt, édes Alexandrine, hogy a házasság élet-
ben egyedül a közös bizalom képes megalapítani bol-
dagságunkat. — József legott megjövend. Ne is szóljon
többé e dologról, nyujtsa neki kezét, bizonyos vagyok
benne, hogy ő lesz első, ki önt megnyugtátja.

Alexandrine. Én hiszek önnek, asszonyom, s úgy fogok tenni, mint javasla.

Emil (félre). Jó Eliza! téged ezentúl is keseríteni vétek lenne, s meg nem boszúlnom gyávaság.

Eliza. De im itt jó a tábornok.

TIZENHETEDIK JELENÉS.

Voltak. Morin.

Morin. No s, szép galambom — elfogadták-e olaj-ágát? szent a béke?

Emil (kijő a házacskából). Igen, atyám.

Morin. Ah!

Eliza. Emil itt volt?

Morin. Tehát hol van, miért nem mutatkozik?

Emil. Az az... (Félre.) De hová is tűnt? (Fenn.) Igaz, — én kértem meg, menjen s Hilairet hívja ide.

Morin. Hilaire, Hilaire — hiszen ő velünk volt a házban, s Józsefet ott nem láttuk.

Alexandrine. Nem bizony.

Morin. No várj, várj, te rosz fiu, mert...

Emil. Oh, atyám, várakozzunk kissé, — nem lehet messze, ne vádoljuk őt, a legjobb, a legméltóbb fiut.

Morin. Ah! ez ujság! most először fogod pártját előttem.

Emil. Igen, mivel nem ismerém, de a hallottak után, mert nekem mindent megmagyarázott, — hihetnek

szavamnak, — József épen nem vétkes, az egész dolog tévedés.

Alexandrine. Való volna?

Emil. Becsületemre mondom.

Alexandrine. No, látja!

Emil. Igen, atyám — József most inkább megérdemli szeretetét s becsülését, mint valaha.

Eliza. Oh, — ugy-e, férjem, te is fogod őt ezentúl szeretni?

Emil. Mint édes testvéremet — mindenkor.

Morin. Ez mind igen jó — igen szép, csak jöjön már s csókolja meg mátkáját. (Kivül lárma.)

Alexandrine. Istenem! mit jelent ez?

Eliza. Milly kiáltások!

Morin. Ej, hagyjátok, — a szomszéd vendéglős kertében valami veszekedés...

Emil. Katonák, kik valakit keresni látszanak.

TIZENNYOLCZADIK JELENÉS.

Voltak. Bizot.

Bizot. No, végre rendin van minden? mehetünk?

Morin. Igen — a vőlegény nélkül.

Bizot. Hogyan? — vőlegény?

Morin. Őt várjuk.

Bizot. Aha! bizonyosan iróstésztáért küldék önök.

Morin. Dehogy, — ő eltűnt.

Bizot. Ismét? ez már sok! — hát súlyesztők vannak

itt, vagy mi? nem tudja az a ficzko, hogy már egy negyed egyre . . . s a lelkes türelmetlen lesz? — Jó-zsef. Jó-zsef!

KILENCZEDIK JELENÉS.

Voltak, Jó-zsef.

Jó-zsef (a hátulsó falon megjelenik). **Itt vagyok.**

Alexandrine. Csak nézzék.

Bizot. Még az is furcsa!

Morin. Ez ismét csint tett.

Bizot. Mit mivelsz ott?

Jó-zsef. Ide s tova tekintetek.

Bizot. Lehet-e gymnasticai gyakorlatokkal foglalkozni illy napon, mint a mai? majd lejösz!

Jó-zsef. Csak egy perczig.

Morin. Hát megesküvél, hogy minket minduntalan bolondokká tégy?

Jó-zsef. Csitt! — úgy hiszem visszajönnek.

Morin. Kik?

Jó-zsef. Ezek a kétszinű posztósok, — nem, balra fordulnak.

Bizot. Hát mi gondod rájuk?

Morin. Tán téged keresnek?

Jó-zsef (leurig s előre jő). **Igen — tulajdon szemelyemet.**

Bizot. No csak e kellett még! — Ime a csomó.

Jó-zsef. Helyesen mondja. — (Az Eliza bokrétáját titkon Emilnek adja.) Im a csomócska!

Emil. Ah!

József (lassan). Legyen nyugodt — megkapta a magáét; fogadom, nem fog egyhamar alkalmatlankodni.

Bizot (ki lassan beszélt Morinnal). Nem, nem, tábornok — ez lehetlen, nekem tudnom kell . . .

Morin. Jó, — majd később — az esküvő után.

Bizot. Ah nem — leányomat nem adom naplopónak, kicsapongónak, s talán még felségsértőnek.

József. Felségsértőnek! eltalálta, Bizot ur!

Bizot. Semmi Bizot ur! téged a katonák üldöznek; ha ártatlan vagy, fejtsd meg ma reggeli viseletedet itt az egész világ előtt.

Alexandrine. Oh, édes atyám, én nem követem.

Bizot. De én igen, kisasszony, mert ön szerencséje és az én gyámnoki kötelességem forog veszélyben.

Morin. Ha jól felvesszük, igaza van — szólj!

József (féltre). Mi az ördögöt mondjak most?

Bizot. Csak hamar — s először is azon titokteljes levél historiáját, melly az egész zavarnak szerző oka.

József (féltre). Oh, milly gondolat!

Bizot. Csak hamar, — s mindenek felett igazságot, ne csak úgy a levegőben.

József. Ah, ezt azért mondja, hogy imént a falon voltam.

Bizot. Semmi tréfa, — a levél, a levél!

József. Azt csak tábornok ur miatt nem akartam, de ha épen követelik . . .

Emil (lassan). József!

József (lassan). Csak bizza rám.

Bizot. Lássuk, lássuk!

József. Tehát . . . De ugy-e, tábornok ur, nem fog rám nagyon haragudni?

Morin. Nem, nem, no.

József. Tehát azon levél elfogatási parancs volt.

Bizot. Elfoga . . . tási parancs?

József. Elfogatási parancs.

Bizot. Ah, ez ismét csak keztyű-historia . . . hazugság.

József. Olvassa ön, ha nem hiszi. (Odaadja.)

Bizot (olvas). „A nemzeti őrsereg hatodik csapatjától — intés a fegy megtartására.“ — Mit jelentsen ez?

József. Csak tovább!

Bizot. „Meunier József 24 órai börtönre ítéltetik.“

József. Szép nászajándék, ugy-e, udvarias hadnagyomtól?

Morin. Tehát azért bujdokoltál.

József. Patvarban! ön, ki mindig azt mondja: apád nyomdokit kövesd, ő derék katona volt, s a pontosságnak példánya . . .

Morin. Az igaz.

Bizot. Tehát a rendőrök üznek! (Leczkéztető hangon.) Látod, mit nem tesz a kötelességröli megfélekedezés!

József (ugyan úgy). S kinek hibája e kötelessé-
gemről megfélekedés? öné.

Bizot. Enyim?

József. Igen — azon őrállást önért mulasztám el,
mert neve napján Saint Germainban megvendégelt-
tem önt.

Bizot. Lehetséges-e?

József (érzékenyültnék tetteti magát). Ugy van — s
így hálálja ön nekem vissza!

Morin. No s, tiszteletre méltó Bizot ur, mit felel
ezekre?

József (zsebkendővel törli szemét). Így bánik velem!

Bizot (ugyan úgy). No no no! édes Józsefkém!
csalatkóztam, nem volt igazam.

Alexandrine. Persze hogy nem.

József (félre). Ezeket ismét rászedtem.

Bizot. Igen, kedves leányom, most légy nyugodt,
szót sem többet erről. — Jövel, József, ölelj meg.

József. Szívesen (Bizot hóna alatt átbuvik, Alexandrinát
öleli meg.)

Bizot. Oh, te kópé! most induljunk; — ni ni!
köntöse el van szakadva.

József. Csekélység! — egy öltés s megvan — ez a
nők dolga. — Jer, Alexandrine, tüzd meg!

Bizot. Nem megmondám, tábornok ur, hogy ez
a fiu mindig ugyanaz marad? hát azt hol szakítottad
ki ismét?

J ó z s e f. Hol? no — ott a kerítésen. — (Félre) Ha tudnák, hogy kardvágás! (Nyilván.) Most esketőre! (Egy virágcserepet hajlít a házacska oldalához.) Éljen az egész rokonság, éljen kis feleségem, ha ugyan még a pap-házig nem történik valami, melly ismét elhalasztaná a nősülést. — Menjünk!

M i n d. Menjünk! (Párosan mind el; a függöny leesik.)

L E V É L

EGY SZINÉSZ BARÁTOMHOZ.

Jut még eszedbe a fiú? kivel
Együtt czeplted a vándorbotot,
Melly koldus botnak is beillenék,
Midőn a sorsnak fényes kedve nincs;
És ez nem épen olyan ritkaság
Színészre nézve, mint boldogtalan
Magyarhazánkban a hű honfigond. —
Lásd, én reátok még emlékezem,
És elfeledni nem fogom soha
A jót s roszt, mely ott közöttetek
Mult napjaimnak osztályrésze volt.
Elöttem áll a délután, midőn
A színészetbe beavattatám.
Barangolék föl és le czéltalan
A nagy hazának minden tájain.
Tarisznyámban, mit hátamon vivék,
Nem mondhatom, hogy nagy volt a teher,
De a nyomor, mint ólom, megnyomott.

Könyite rajt a vig könyelműség,
 Melly útaimban hű társam vala.
 Ekép juték egy nyári délután
 Egy kis városba; fáradt lábamm
 A fogadóban megpihentenek. —
 Vendégszobája egyik oldalán
 Helyet szerényen szinpad foglala.
 Mire való is már a fényüzés?...
 Azon tünődém épen: kérjek-e
 Ebédet vagy se? hát ha majd sovány
 Zsebem bicskája szépen bentörik?
 Az ajtót ekkor megnyitá egy ur;
 Volt bennem annyi emberismeret,
 Ráfoghatnom, hogy nem más, mint színész. —
 Fején kalapja nagybecsű vala,
 Mert Elizeus profetával az
 Rokonságban volt — tudnillik: kopasz.
 Kabátja új, a nadrág régi rongy,
 És lábát csizma helytt czipő fődé,
 Alkalmasint a mellyben szerepelt.
 „Thalia papja?“. Kérdém — „Az vagyok.
 Talán ön is?“ — „Még eddig nem!“ — „Tehát
 Jövőben? fölse...!“ „Azt sem mondhatom.“
 Vágtam szavába; ámde ő rohant,
 S vezette gyorsan az igazgatót.
 Fehér köpenyben az igazgató
 Jött üdvözelní engem nyájasan:
 „Isten hozá önt, tisztelt honfitárs!

Lesz hát szerencsénk önhez, édes ur?

Imádja, ugy-e, a művészetet?

Ah, jó barátom, isteni is az!

S önnek szeméből olvasom ki, hogy

Szinészetünknek egykor hőse lesz,

És kürtölendik bámult nagy nevét

A két hazának minden ajkai...

Ebédelt már ön? itt az ételek

Fölötte drágák, s a mi több: roszak.

Az ispán urtól öczzombot kapánk,

A káposztából is van maradék —

Ha meghívásom nem méltóztatik

Elutasítani: jó ebédje lesz.“

Igy ostromolt a jó igazgató,

Forgatva nyelve könnyű kerekét.

Én nem rosz kedvvel engedék neki.

Menék ebédre, és ebédután

Beiktatának ünnepélyesen

A társaságba — nem kutatva, mi

Valék: deák-e vagy csizmadia?

Másnap fölléptem a peleskei

Notáriusban. Hősleg működém

Három szerepben; minthogy összesen

A társaságnak csak hat tagja volt. —

Egy ideig csak elvalék velők, —

Faluzgatánk jó s balszerencse közt;

De a barátság végre megszakadt,

Mert én utáltam a nyegléskedést,

A sok „utószor“-t, a görögtűzet,
S tudja manó, milly csábításokat.
A társaság is végre szétoszolt
Egymást érő bel- s külviszály miatt;
S én újra jártam széles e hazát,
Mignem keblébe vett más társaság.
Mit ottan, itt is azt tapasztalám,
S tapasztalásom nem volt ollyatén,
Melly kedvre hozta volna lelkemet.
Kenyért keresni színészek leszünk,
Nem a művészet szent szerelmiből,
S haladni nincsen semmi ösztönünk.
„Pártol, közönség, és majd haladunk!“
Mond a színész; és ez meg így felel:
„Haladjatok, majd aztán pártolunk.“
És végre, mind a kettő elmarad.
Nem is hiszem, hogy a színészetet
Becsülni fogják, míg ez befogad
Minden bitangot, gaz sehonnait,
Kik a világnak söpredékei,
S itten keresnek biztos menhelyet.
Barátom, ez fájtnékem s neked,
Ez keseríte minket annyira.
Az isten adja, hogy minélelőbb
Aképen áljon színművészetünk,
A mint valóban kéne állnia.

Petőfi.

Elbeszélése annak, miként semmit sem valék képes elbeszélni.

A nemzeti színház sugói s ezen könyvnek kiadói még a nyáron fölszólítanak, hogy irjak számukra valamiféle elbeszélést. Én váltig szabadkoztam, hogy egész életemben alig irtam kettőt-hármat; hogy e forma nem igen van hatalmamban; hogy általam könyvük nem kap nagyobb kelendőségre: szóval, mindent elmondtam, mit író mondhat, ki írni restel, s kit másfelé akarnak erővel hurczolni a Helicon hegyén, mint a merre a műzsák csalogatják. Mindez mit sem használt; a sugók azt mondák: „kell“ — s én tartoztam engedelmeskedni. — „Kell?“ kérdi, természetesen, az olvasó. Bizony kell, nyájas olvasó, mert színész vagyok, s ők a sugók, ezzel, ugy hiszem, elég van mondva; mert a sugókkal ellenkezésbe jönnünk vajmi veszélyes!... Mert ki bírhat olly rendkívüli észszel, hogy minden mindig eszébe jusson? Ki ne feledne egy-két szót, főkép olly jambusok-

nál, melyekben az ige rendesen ott áll, hol a névnek kellene állani, s melyek nem a nyelv könnyebbitése, szabályozása, gördülékenysége és szebbítése végett iratnak, hanem csupán — hogy jambusok legyenek. Már felejts ki egyetlen szót illy jambusban, s ne adja szádba tüstint a sugó, egyszerre öt-hat jámbussal jössz zavarba: úgy jársz, mint az óra, melyből egyik kerékfog kitörik — megbomolsz, belesülsz. Tehát tisztelet becsület a sugóknak! Ők fujnak a sípba, hogy szóljon; Ők forgatják a kerekeket, hogy forogjanak; Ők láthatatlanul, mintegy istenség, a színvilág természeti folyását és erőit tartják össze; s mi, ezen világ emberei, tömjénezní kénytetünk oltáraikon.... Irgalmas isten! s még csak most jut eszembe: hiszen író is vagyok, s néha darabom sorsa, ha nem egészben, de némelly szerep-nem-tudó részletekben, kezeikben szokott lenni...! Csak hamar elbeszélést, a pokol fenekéről is, mert Ők, a hatalmasok, mondák: „kell!”

De mit? — de honnan? — nem kísértettem-e meg mindent, mi költőt vagy író-t lelkesít: gondolatokhoz juttat, szóval: teremteni képessé tesz?

Tisztelt sugó uraim! tán szolgálhatnék valami életképecskével?... ez igen könnyű és kapós; az ember kimegy az utcára, s leírja, a mit lát és nem lát. De igaz, hiszen egy ideje annyi kép jön a világra, hogy nem sokára az életre rá sem isme-

rünk. Nehogy tehát az élet meghazudtolja képeimet, inkább bele sem fogok! ennél fogva alázatos engedelmet kérek, sugó urak, de életképpel nem szolgálhatok.

A novella is szép dolog, főképp, ha a végén csattan; de már ez bizonyos költői düh nélkül nem megy: itt, mint bizonyos drámairók szokták, még azt is képletesen, költői hasonlításal megtűzögetve kell mondani: „Tessék ebédre jöni!” Tehát mindennek előtt költői dühbe kell jönnöm, s dühömben novellát írnom... Hajh, de előre is bocsánatot kell kérnem: megkisértettem mindent, mi a megkívántató költői dühbe hozzon, de előre is mondhatom, hasztalan volt fáradságom.

Voltam a Hortobágy síkján. Kit ne szállna meg ott bizonyos költői magasztosság!?... óriástál ez, rakva mindennel, mi ehető, — egész kaszá-lókkal, debreczeni fehér kenyérrel és kalácscsal, t. i. ha a búzát learatják, kévébe kötik, szűrűre hordják, kinyomtatják, megörlik; ha kovász és élesztő segédelmével Ceres asszony kebele magas érzelmekre dagad, és ha a kalászból ilyenkép debreczeni kenyér és kalács sül. Van rajta mindenféle pecsenye és pedig a lábán.... Ha pedig képzelsz magadnak illy óriástálat, s fölébe teszed, mint óriás dombor kék üveg tálfedőt, millyet a cukrárszoknál láthatni, a tiszta kék eget: akkor képzeted lehet a hortobágyi

síkról. — Én láttam ezt, és semmi sem jutott eszembe, s így novella sem.

Kétségbeesve rohantam Báródra, t. i. menyire a debreczeni szerfelett barátságos sár miatt másznunk lehetett. Sokan jártatok keresztül Erdélybe a Királyhágón, néztetek vissza a Körös anda völgyére, de lelkesülés végett egyik sem tette azt, mit én tettem, csakhogy a t. cz. sugóknak engesztelő áldozatot nyujthassak. Ki ne tudná, hol van Feketető Magyarország szélén? a tó ugyan már kiszáradt, de azért a feketeség a lakosok szumányán még látható. — Tehát itt a Körös vizén tutajra ültünk. Alattunk a minket sebesen ragadó ár, felettünk a könyező ég, s mögöttünk jobbra és balra lombokkal beköpenyegezett hegylánczat. Itt nem kell mást tenned, mint szemet, száját tátnod, s a természet nagyszerűségét csudálnod; értem, ha van két ügyes eyeződ, mert különben csakhamar fordul a koczka, s nem az embert viszi a tutaj, hanem az ember veszi hátára a tutajt. Erdővel borított hegyek közt usztunk így le Bucsáig. Ezen alul egyszerre csak roppant sziklákat látsz; azt hinnéd, a Körösnek vége; s mint a svábokról mondják, kik Visegrád körül elveszték a Dunát s visszatértek, azt hiszed, a tutajról le kell szállnod s haza gyalogolnod, midőn a sziklák ismét szétválnak s a Köröst újra látod, s látsz felváltva szebbnél

szébb tájakat... No, a kit ezen látvány el nem ragad, azt tán a Niagara sem fogná elragadni, ha csak habjai közé nem vetődnék, mert akkor csakugyan elragadná. Majd éig meredő szirthege-sor mellett surlódik el tutajod, majd ismét falut látsz szétszórt házaival; úgy a szomszéd szomszédjához, ha nagyon megterhelte gyomrát, mi ritka eset e szegény tájon, elsétál, s mikorra odaér, némi új étvágyat érez; mert post coenam stabis, aut passus mille me abis. (Asztal után állasz vagy ezer lépésnyire sétálsz.) Majd egyszerre csak elődbe tűnik félőlnyi magas vizesés, leginkább malomgát miatt, és szeretnél is, nem is, a tutajon lenni; de időd sem marad gondolkozni, mert a tutaj már a lejtőn van, s te, ha közvetlen rajta álltál, térdig vízben. A mint átéstél rajta, nagyot lélekzel, s aztán, mintha valami nagyon jól esett volna, édesden mosolygasz. Majd ismét óriás-barlangkapu mellett vagy, mely kívülről, a még sokkal magasabb szirthege miatt, melyen benyúlik, csak középszerűnek tetszik, de ha belülről a barlangból nézesz ki rajta, s kivüle csak az eget látod; úgy e kapu valóban óriási boltozat. Illy változékony tájakon keresztül visz le a Körös, középpárral 8 óra alatt, Révig, hol a szűk völgy kitágul, és Váradig mindig mindig tágabb tágabb lesz, mignem az alföldi síkban elvész szem elől. Már illy költői re-

gényes tájak kiben ne ébresztenének lelkesülést, kiben ne támadnának eszmecsirák holmi rabló-kalandokról..! én bámultam, de novellairáshoz irvágyam nem jött.

Gondolám: tán mivel többedmagaddal valál, s mivel nőd is veled volt, azért nem lebegett le hozzád az égi múzsa; mert hiában, azt mondják — nem akarom őket rossz hirbe hozni — de effective azt mondják ezen szűzekről, hogy csak magányban, négy szem közt szeretnek velünk társalogni, mi főképp nők jelenlétében sehogy sem történhetik meg... Jó! tehát illy légyottra alkalmas helyet keresek, gondolám; s elsőszülött gyanánt is egy novellát küldök mélyen tisztelt sugó uraimnak.

Apám kertje alatt csergedező patak, tiszta mint Castania, vagy Castalia, vagy mi a forrása, siet a Körös ölébe, onnan a Tiszába, onnan a Dunába, onnan a Feketetengerbe, onnan az Ocean világot körülfolyó kebelébe... Vannak e patak mögött árnyat adó fák is, bokrok is... Oh beh szép! — Lementem oda és vártam, — vártam; — de a múzsa-szűz alkalmasint Pesten kalandozott N. urnál, s hozzám, azaz: a patakhoz, a múzsa helyett egy oláh nő hajta tehenét itatni; a poesis azonnal prózába ment át... s novella nem született. — Ennyi haszontalan kísérlet után kétségbeesve, végre az utolsó módot, a hero-

cust kísértém meg; behíttam vén szakácsnénkat :

„No, Sára, meséljen valamit“

„Hü hü hü; a tens urfinak? hiszen nem gyermek már.“

„Nem érti azt maga, nem érti az irodalom titkait; — csak meséljen, én majd leirom.“

„Ha egy pohár pálinkát“ — —

„Értem, ő is lelkesülni akar!“

Miután minden pohár után megreszelte torkát, leült a kandalló párkányára, elkezdé a beszélyt, s én a tűzbe nézve — elaludtam.

Sára asszony a falaknak beszélt, mint sok felolvasó, mióta némelyek közönség előtt tanulnak — jó bementi ár mellett — olvasni.

Innen láthatják önök, édes sugó uraim, hogy én mindent elkövettem, s egyáltalában nem vagyok oka, hogy mit sem tudok elbeszélni.

Alázatos szolgájok
SZIGLIGETI.

A T E N T Á S Ü V E G.

Vándorszínész korában Megyeri
(Van-e, ki e nevet nem ismeri?)
Körmölgeté, mint más, a színlapot.
Kapott
Ezért
Egyszer vagy öt forintnyi bért,
A mint mondom, vagy öt forintnyi bért.

Először is hát tentáért megyen,
Ha ismét írni kell, hogy majd legyen.
A tentás üveget pedig hová
Dugá?
Bele
Kabátja hátsó zsebibe,
A mint mondom, kapátja zsebibe.

S hogy pénzre tett szert, lett Megyeri vig
S haza felé menvén, ugrándozik.

Hiába inti őt Szentpéteri:

„Kari,

Vigyázz!

Kedved' majd követendi gyász,

A mint mondom, majd követendi gyász.

Ugy lett. A sok ugrándozás alatt

Kifolyt a tinta; folyta megmaradt.

Megyeri elbusul — kedvét szegi

Neki

A folt,

Mivel csak egy kabátja volt,

A mint mondom, csak egy kabátja volt.

Mi több: kabátja épen sárga volt,

És így annál jobban látszott a folt.

„Eldobnám, — szólt — de mással nem bírok,”

Ez ok

Miatt

Addig hordta, míg széjjel nem szakadt;

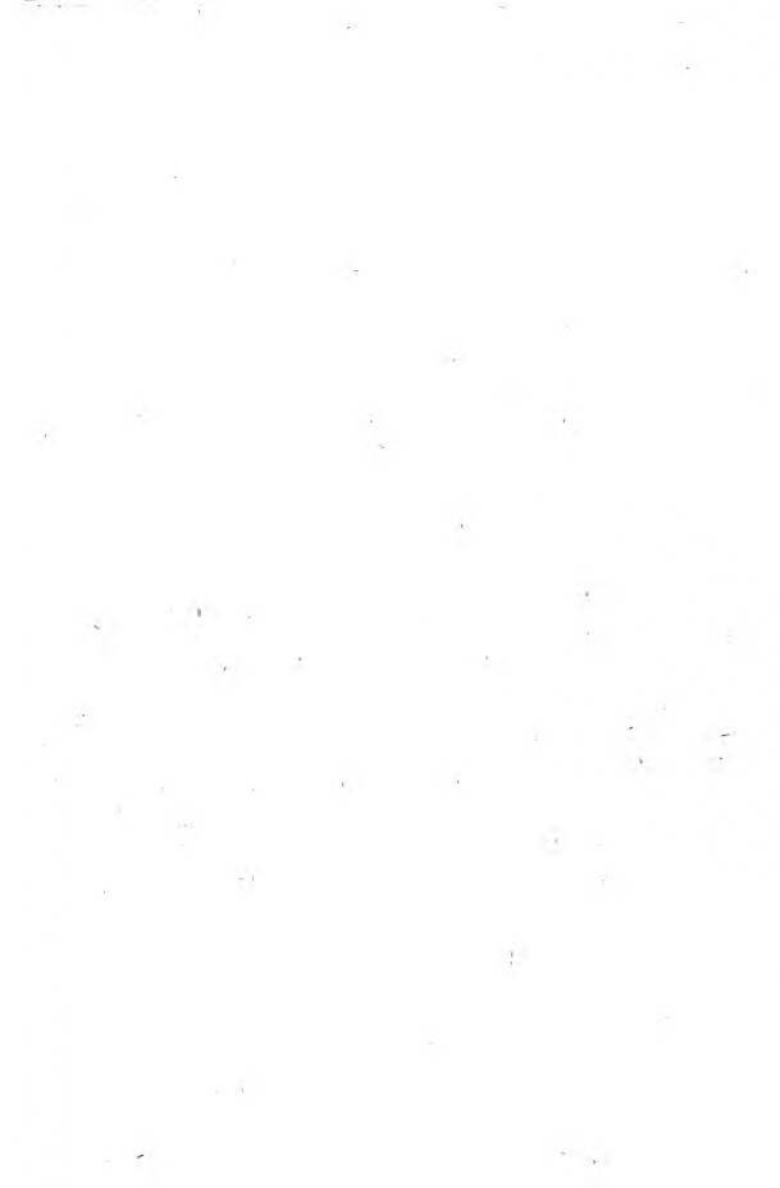
A mint mondom, míg széjjel nem szakadt.

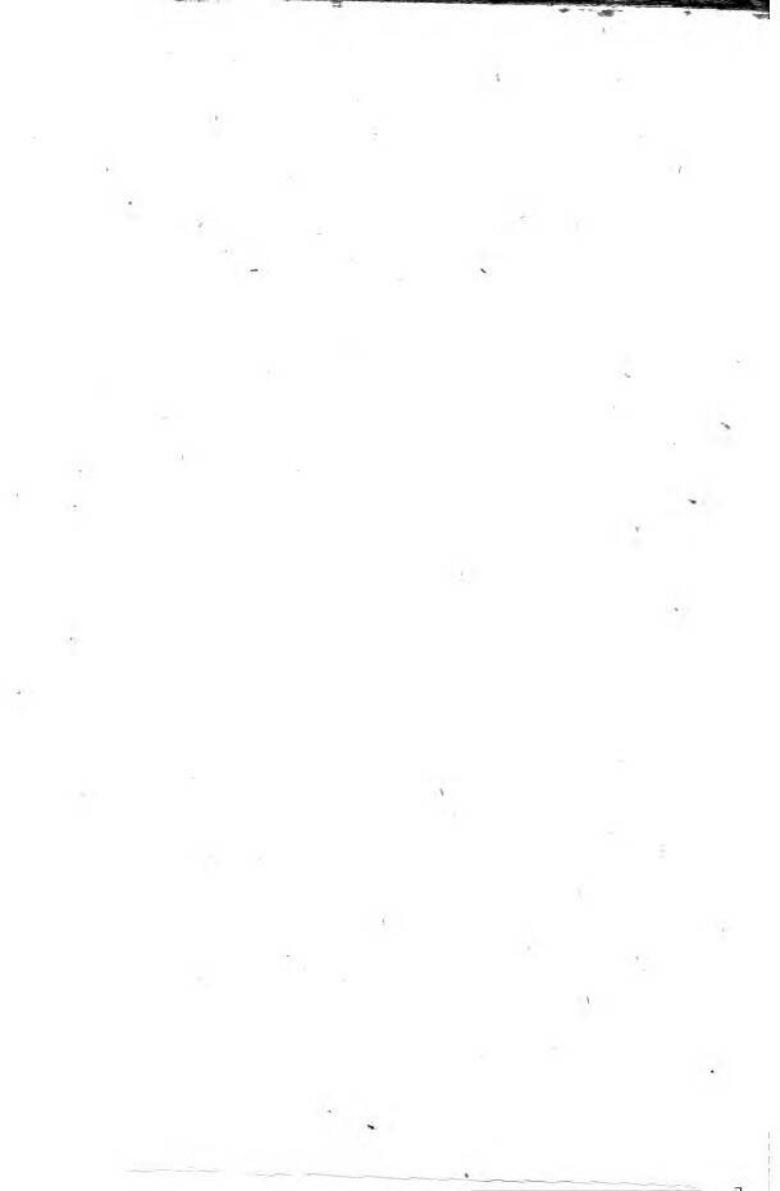
Petőfi.

Österreichische Nationalbibliothek

+Z17763460

